بسم الله الرحمان الرحيم

Python Language

نووسه ر : دانا صدرالدين

ئه م كتێبه تايبه ته به فيربوونى زمانى پرۆگرام سازى به تايبه ت بۆ ئه و زانست خوازانه ى كه سه ره تان له م جيهانه
واته تازه ئه يانه وێت بێنه ناو جيهانى پرۆگرامسازيه وه چونكه ئه و كه سه ى كه سه ره تا بێت ده بێت سه ره تا له و
شتانه تێبگات وه به ئاسانى بۆ يان شيبكرێته وه دواتر وورده ورده زمانى ئالۆزتر ئه توانێت فێرى بێت بۆ يه من ئه م
زمانه م هه ڵبژاردووه چونكه دارشتنى كۆده كانى سادده ن ئه توانرێت به ئاسانى لێيان تێبگات وه ئه گه ر له و فرمانانه
گه يشتيت كه له م زمانه دا بوونيان هه يه ئه وا هه ر زمانێكى ترى پرۆگرامسازى به كاربهێنيت هه مان فكره يان هه يه
وه هه ما ن كار ئه كه ن به ڵام شێوازى به كارهێنانين جياوازه به ڵام شێوازى به كارهێنان بۆ ئێمه گرنگ نيه به ڵكو
تێگه يشتن له چۆنيه تى فێربوونى پرۆگرامسازى وه له م كتێبه دا له گه ڵ باسكردنى هه ر بابه تێك ئه وا راهێنانى له
گه ڵه بۆ هه ڵسه نگاندنى خۆت .

ناوی كتێب : Python language

نووسه ر : دانا صدرالدين

بابه ت : پرۆگرامسازی

سال : به هاری ٢٠١٣

ئه م كتێبه پێشكه شه به دايك و باوكی ئه زيزم

پێشكه شه به هه موو هاورێ خۆشه ويسته كانم

وه هه روه ها پێشكه شه به هه موو فێرخوازان

به تايبه ت فێرخوازانی زانكۆی سۆرا ن

وه هه روه ها پێشكه شه به تۆی خوێنه ر

نووسه ر : دانا صدرالدين خضر

زانكۆی سۆران – قۆناغی دووه م

Blue.dana2292@yahoo.com

ناوه رۆك

پێشه كی 3

ناساندن 4

دابه زاندنی به رنامه 5

Print 10

string 11

integer 11

variable 12

Math operation 14

Input 20

If 24

If ___ else 30

And 35

Or 37

While 39

For 46

Function 50

Tuple 58

كۆتای 61

پێشه کی

سه ره تا به ناوی خودای گه وره و میهره بان

هه موومان توانای ئه وه مان هه یه که فێرببین و به ره و پێشه وه هه نگاو بنێین وه هه مووشمان شتێکمان هه یه که خودای مه زن پێی به خشیوین ئه و یش مێشکه که به هۆیه وه ده توانین شت فێرببین به ڵام ئێمه له یه ك شت جیاوازین ئه ویش هه وڵدان بۆفێربوون و به ره پێشچوون .

سه ره تا خۆم به خۆشحال ده زانم که جارێکی تر بتوانم به رهه مێکی نوێتان بخه مه به رده ست که به هۆیه وه بتوانن زانیاری لێوه وه ر بگرن و بتوانن لێیه وه فێرببن بۆ ئه وه ی هه موو ئه و که سانه ی که ئاره زویانه له بواری کۆمپیوته ر به ره و پێشه وه هه نگاو بنێن بتوانن زانیاریان ده ست بکه وێت به زمانی شرینی کوردی یان ئه و که سانه ی یاخود ئه و زانست خوازانه ی که ناتوانن له زانکو یان له

شوێنی ئه كاديمی بخوێنن جا له به ر هه ر هۆكارێك بێت بتوانن سوود له م زانستانه وه ر بگرن چونكه له يادمان نه چێت زانست موڵكی ئێمه نيه .

ئه م كتێبه تايبه ته به زمانی پرۆگرامسازی كه من له م كتێبه دا زمانێكی سوكتان بۆ باس ده كه م بۆ ئه وه ی ئه و كه سانه ی كه ده يانه وێت بێنه ناو جيهانی پرۆگرامسازی بتوانن به ئاسانی له شته كان تێبگه ن وه هه روه ها هه مووومان ئه گه ر بمانه وێت ده ست به شتێك بكه ين ئه وه ده بێت له نزمترين پله وه ده ست به كاره كانمان بكه ين دواتر ورده ورده به ره و به رترين هه تاكو به ره و لوتكه .

نووسه ر : دانا صدرالدين

زانكۆی سۆران قۆناغی دووه م – زانستی كۆمپيوته ر

ناساندن

زمانی Python يه كێكه له و زمانانه ی كه تايبه ته به بواری پرۆگرامسازی كه زمانێكی به سووده بۆ

ئه و كه سانه ی كه تازه ده يانه وێت ده ست بكه ن به فێربوونی پرۆگرامسازی ئه م زمانه زۆربه ی ئه و فرمانانه ياخود بڵێم زۆربه ی ئه و شتومه كانه ی هه يه كه پێويستن بۆ ئه و كه سه ی كه بيه وێت ببێت به پرۆگرامساز كه ئه و فرمانانه ی كه له م زمانه دا هه يه له زۆربه ی زمانه كانی تردا بوونی هه يه به ڵام

شێوازی به كارهێنانيان جياوازه ئه گه ر نا هه ر يه ك شتن وه هه ر بۆ يه ك مه به ست به كاردێن .

به پشتيوانی خودا له م كتێبه دا هه و ڵ ده ده م هه موو ئه و شتانه تان بۆ روون بكه مه وه كه له م زمانه دا بوونی هه يه بۆ ئه وه ی به ته واوی به جيهانی پرۆگرامسازی ئاشنا ببن وه ئه گه ر هه ر كه م و كوريه كمان هه بێت ئه وا بمان بوورن چونكه هه موومان ئه گه ری هه ڵه كردنمان هه يه

Blue.dana2292@yahoo.com

دابه زاندنی به رنامه

بۆ ئه وه ی بتوانین ئه نجامی كاره كانمان ببینین یاخود بزانین ئایا هه له مان هه یه له و كاته ی كه پرۆگرام ئه نووسین ئه وا پێویستمان به به رنامه یه ك ده بێت بۆ ئه م مه به سته بۆ یه ده بێت ئه م به رنامه یه دابه زێنین بۆ سه ر كۆ مپیوته ره كه مان كه تایبه ته به زمانی python كه به هۆیه وه

ده توانین ئه نجامی كاره كانمان ببینین بۆ دابه زاندنی به رنامه كه سه ره تا ئه م مالپه ره بكه ره وه :

www.python.org

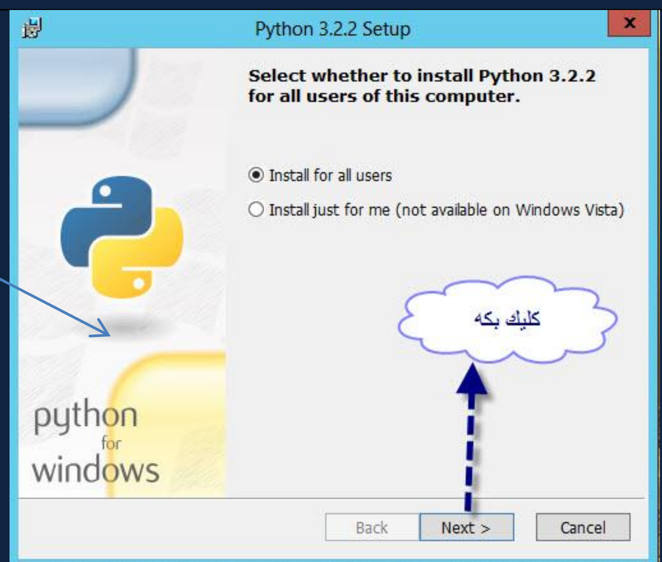
پاشان كلك بكه له سه ر به شی DOWNLOAD وه ك له وێنه كه دیاره

دواتر كليك له سه ر Python 3.3.0 Windows x86 MSI Installer بكه

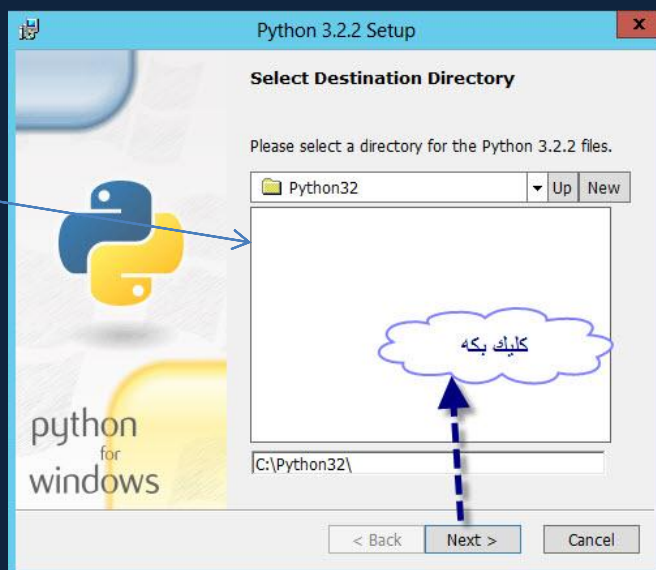
دواتر داوات لێده كات كه به رنامه كه دابه زێنيت تۆش به رنامه كه دابه زێنه

دوای ئه وه ی كه به رنامه كه به ته واوی دابه زی ئێستا به رنامه كه داده به زێنين بۆ سه ر كۆمپيوته ره كه مان ده بل كليك له سه ر به رنامه كه بكه و ئه م هه نگاوانه ئه نجام بده :

هه نگاوی یه كه م

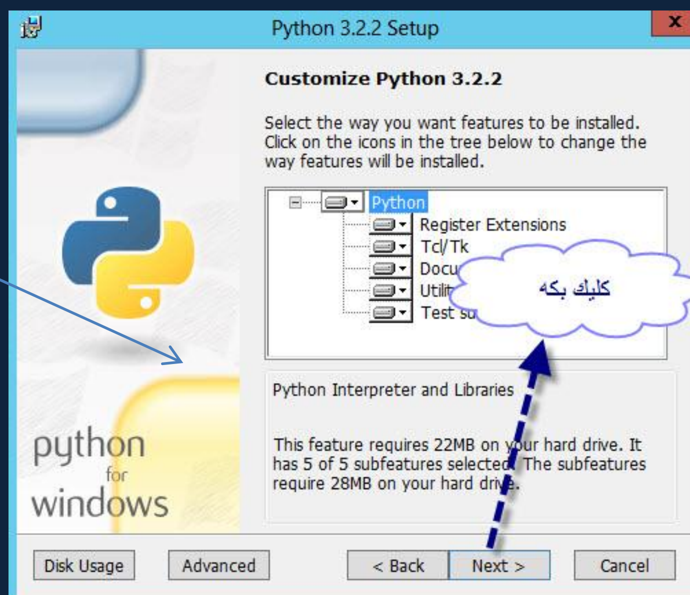

هه نگاوی دووه م

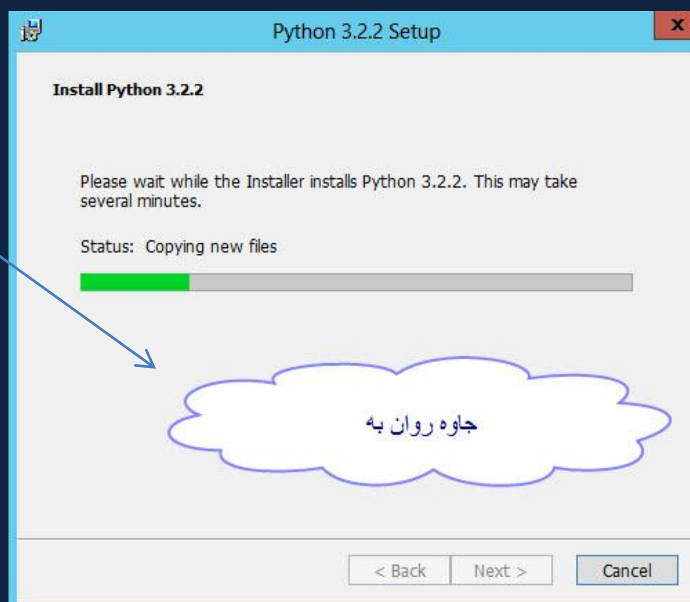

BLUE.DANA2292@YAHOO.COM

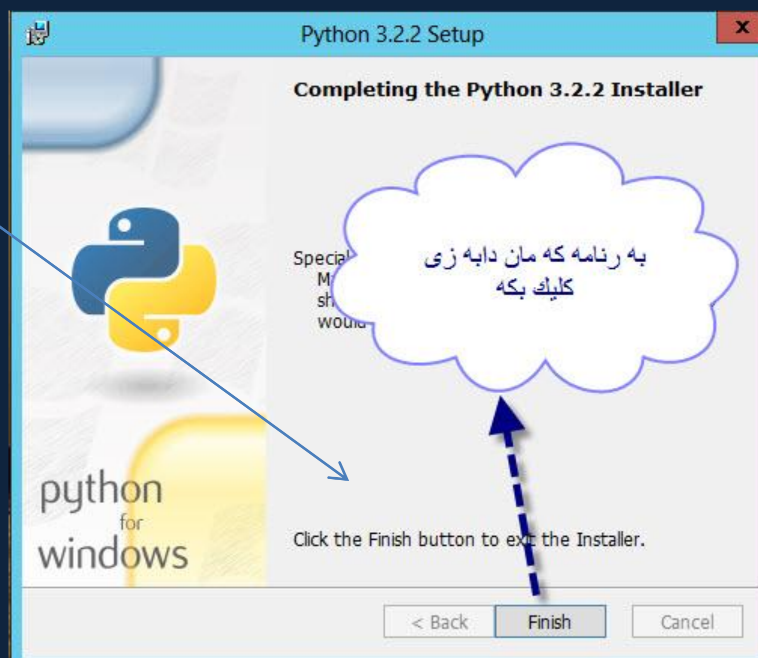
هه نگاوی سێیه م

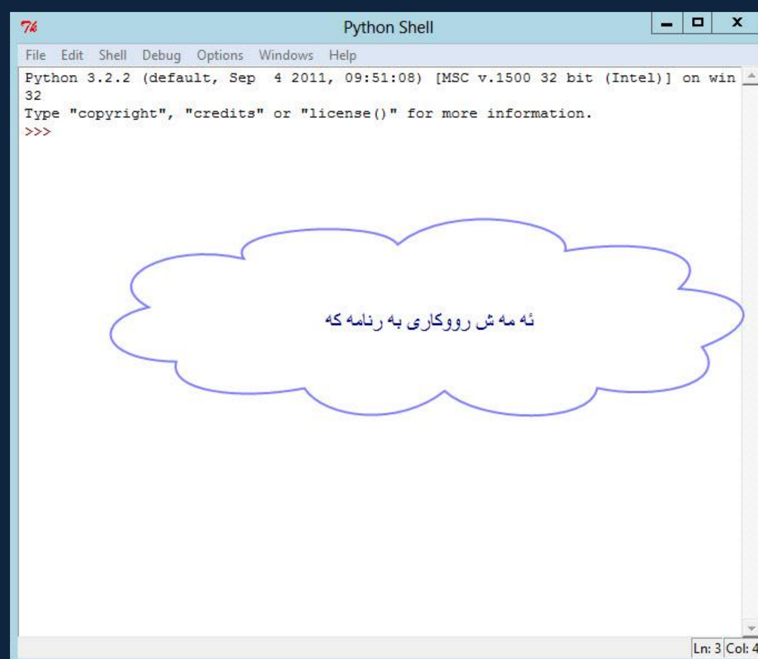
هه نگاوی چواره م

هه نگاوی پێنجه م

ئه مه ش رووكارى به رنامه كه

ئيستا به رنامه كه به سه ركه وتو يى دابه زى بۆيه ده توانين كار به به رنامه كه بكه ين .

نووسه ر : دانا صدرالدين

زانكۆى سۆران

Blue.dana2292@yahoo.com

Print

ئه م فرمانه يه كێكه له فرمانه هه ره به سووده كان كه به هۆى ئه م فرمانه وه ده توانين نوسين بنوسين ياخود ئه نجامى كاره كانمان به ديار بێخين ياخود پيشانيان بده ين بۆ به كارهێنانى ئه م فرمانه سه ره تا فرمانه كه ده نووسينه وه :

Print(" له م شوێنه دا ئه و شته ده نووسين كه مه به ستمانه ");

نموونه :

ئيستا ده مانه وێت ئه م نووسينه به ديار بخه ين به هۆى فرمانى Print كه ده بێت ئه م فرمانه به كار بهێنين بۆئه وه ى بتوانين ئه م كاره ئه نجام بده ين

print("hello every one");

ئه گه ر سه يرى نمونه كه مان بكه ن ده بێت ئێستا ئه م رسته يه مان ده ست بكه وێت كه كه وتوته نێوان ئه دوو " " دا سه يرى ئه نجامه كه ى بكه ن :

```
Python 3.2.2 (default, Sep  4 2011, 09:51:08) [MSC v.1500 32 bit (Intel)] on win
32
Type "copyright", "credits" or "license()" for more
>>> print("hello every one");
hello every one
>>>
```
ئه مه ئه نجامه كه يه

نموونه :

```
print("kurdistan nice country  ");
```

ئه نجام :

```
>>> print("kurdistan nice country  ");
kurdistan nice country
>>>
```

ئه نجام

راهێنان :

ئه م رسته یه م بۆ به ده ربێخه واته بیشان بده I try to learn python ؟

string

یه كێك له و شتانه ی كه له هه موو زمانێكی پرۆگرام سازی بوونی هه یه بریتیه له م فرمانه ئه م فرمانه بریتیه له نووسین واته مه به ستمان ئه وه یه هه ر رسته یه ك كه بنوسرێته وه یاخود هه ر ووشه یه ك ئه وا پێی ئه ڵێن string.

نموونه :

```
print("happy birthday my friend 10/5");
```

integer

ئه م ده سته واژه یه ش یه كێكه له و ده سته واژانه ی كه له جیهانی پرۆگرامسازی كاری زۆری پێ ده كرێت ئه ویش به مانای ژماره ی ته واو دێت كه زور به كاری ده هێنین له ژیانی رۆژانه مان بۆنموونه

123

بریتیه له integer

Happy birthday my friend

105

variable

یه كێك له و شته گرنگانه ی كه پێویستیه كی زۆرمان پێی ده بێت بریتیه له گۆڕاوه كان واته Variable

كه ده توانین ووشه یه ك بكه ین به گۆڕاو وه نرخێكی پێبده ین به ڵام به هیچ شێووه یه ك ناتوانین ژماره بكه ین به گۆراو چونكه ژماره بۆ خۆی نرخێكه له به ر ئه وه ده بێت ته نها ووشه بكه ین به گۆڕاو له زمانی python گۆڕاوه كان به م شێوه یه دیاری ده كرێن یاخود دروست ئه كرێن:

```
x=
```

وه ك له نموونه ی سه ره وه به دیار ده كه ویت ناوی گۆڕاوه كه مان دیاری كردووه كه بریتیه له x

دوای ئه وه ی كه ناوی گۆڕاوه كه مان دیاری كرد ئێستا ده بێت نرخێك بده ین به گۆڕاوه كه مان كه ده بێت ئێمه بزانین ئه و نرخه ی ده یده ین به گۆڕاوه كه مان بریتیه له ووشه یاخود بریتیه له ژماره ئه گه ر ئێمه ژماره بكه ین به نرخ بۆ گۆڕاوه كه مان ئه وا راسته و خۆ ژماره كه ئه نووسین نمونه :

```
x=33;
```

وه ك ده بینین ئه وه نرخی گۆڕاوه كه مان دیاری كرد كه بریتیه له ٣٣ واته گۆڕاوه كه مان ژماره یه له به ر ئه وه راسته وخۆ نرخه كه مان بۆ دیاری كرد دوای ئه وه ی نرخه كه مان دا به گۆڕاوه كه مان ده بێت له كۆتای ئه مه ; دابنێین

به لاَم ئه گه ر ویستمان گۆڕاوه که مان بکه ین به نووسین واته نرخی گۆڕاوه که مان بریتی بێت له ووشه یا نوسین ئه وه ده بێت به م شێوازه نرخی پێی بده ین :

```
x="happy birthday my friend !";
```

وه ك له نموونه كه مان به دیار ده كه وێت ده بێت نوسینه كه مان واته نرخی گۆڕاوه كه مان له نێوان ئه م دوو " " دا بنووسین ئه گه ر نرخه كه مان بریتی بوو له نووسین .

دوای ئه وه ی نرخمان بۆ گۆڕاوه كه مان دیاری كرد ئێستا ئه گه ر بمانه وێت گۆڕاوه كه مان پرێنت بكه ین واته نرخی گۆڕاوه كه مان ببینین بۆ ئه م كاره ئێمه ته نها ناوی گۆڕاوه كه مان ده نووسین :

```
x = "happy birthday ";

print(x);
```

وه ك له نمونه كه دا به دیار ئه كه وێت ته نها بانگی گۆڕاوه كه مان كردووه وه هه روه ها له و كاته ی ده مانه وێت گۆڕاوه كه مان پرێنت بكه ین راسته و خۆ ناوی گۆڕاوه كه مان ئه نووسین وه كو خۆی وه هه روه ها ئه گه ر ناوی گۆڕاوه كه مان كه بیتال بوو ده بێت به كه بیتال بانگی بكه ین واته پێویسته ناوی گۆڕاوه كه مان وه كو خۆی بانگی بكه ین سه یری ئه نجامه كه ی بكه ن :

```
x = "happy birthday ";

print(x);
```

ئه مه نمونه كه

ئه نجام :

```
>>> ================================ RESTART ================================
>>>
happy birthday
>>>
```

ئه مه ش ئه نجامه كه

نمونه ئه گه ر نرخه كه مان بریتی بێت له ژماره :

```
x = 2292;

print(x);
```

نمونه

ئه نجام :

پرسيار :

1- ئه م نووسينه م بۆ پرێنت بكه به لام به هۆی گۆڕاو We want learn programming?

2- ئه م ژماره يه م بۆ پرێنت بكه 2292

Math operation

كرداره بيركاريه كان يه كێكن له و شته به سوود و پێويستانه ی كه له هه موو زمانێكی كۆمپيوته ر بوونی هه يه و وه هه روه ها ده توانين به كاريان بهێنين بۆ ئه نجامدانی كۆكردنه وه و كه م كردن و جه ندين كرداری تری بيركاری بێگومان بۆ ئه م كاره پێويستمان به گوڕاوه كان ده بێت بۆ ئه نجامدانيان .

كرداری كۆكردنه وه :

بۆ ئه وه ی بتوانين كرداری كۆكردنه وه يان هه ر كردارێكی تری بيركاريانه ئه نجام بده ين پێويستمان به گۆڕاوه كان ده بێت بۆ ئه وه ی بتوانين ئه م كاره ئه نجام بده ين بۆ نموونه من ده مه وێت دوو ژماره كۆبكه ينه وه ئه وا بێويستمان به سێ گۆڕاو ده بێت بۆ ئه م كاره يه كێكيان بۆ ژماره ی يه كه م بۆ نموونه ده مانه وێت ژماره ی يه كه ممان بريتی بێت له ٢ :

وه هه روه ها ده مانه وێت ژماره ی دووه ممان بريتی بێت له ٣ بۆيه بێويسته گۆڕاوێكی تر دروست بكه ين بۆ ژماره ی دووه م كه بريتيه له ٣

```
num1 = 2;
num2 = 3;
```

گۆڕاوی دووه م

وه ك ده بینین دوو گۆڕاومان دروست كرد هه ر گۆڕاوه و نرخی خۆی هه یه وه هه ر گۆڕاوه و ناوی تایبه ت به خۆی هه یه وه بۆ ئه وه ی بتوانین ئه م دوو ژمارانه كۆ بكه ینه وه ئه وا ده بێت گۆڕاوێكی تر به كاربهێنین بۆ ئه وه ی ئه م دوو ژماره یه مان بۆ كۆ بكاته وه :

```
num1 = 2;
num2 = 3;

ko = num1+num2;
```

گۆڕاوی سێیه م بۆ كۆ كردنه وه ی هه ردوو ژماره كه !

ئیستا وه ك له نموونه كه دیاره ده مانه وێت ئه نجامی كاره كه مان ببینین واته ئه نجامی كۆكردنه وه ی هه ردوو ژماره كه ببینین ئه وا ده بێت بانگی ئه و گۆڕاوه بكه ین كه تایبه ته به ئه نجامدانی كاره كه یان كۆ كردنه وه كه :

```
Num1 = 2;
Num2 = 3;
Ko = Num1+Num2;
Print(ko);
```

ئیستا ئه گـه ر سه یری ئه نجامه كه بكه ین ئه وا ده بینین ئه نجامه كه مان بۆ نیشان ئه دات كه بریتیه له ٥

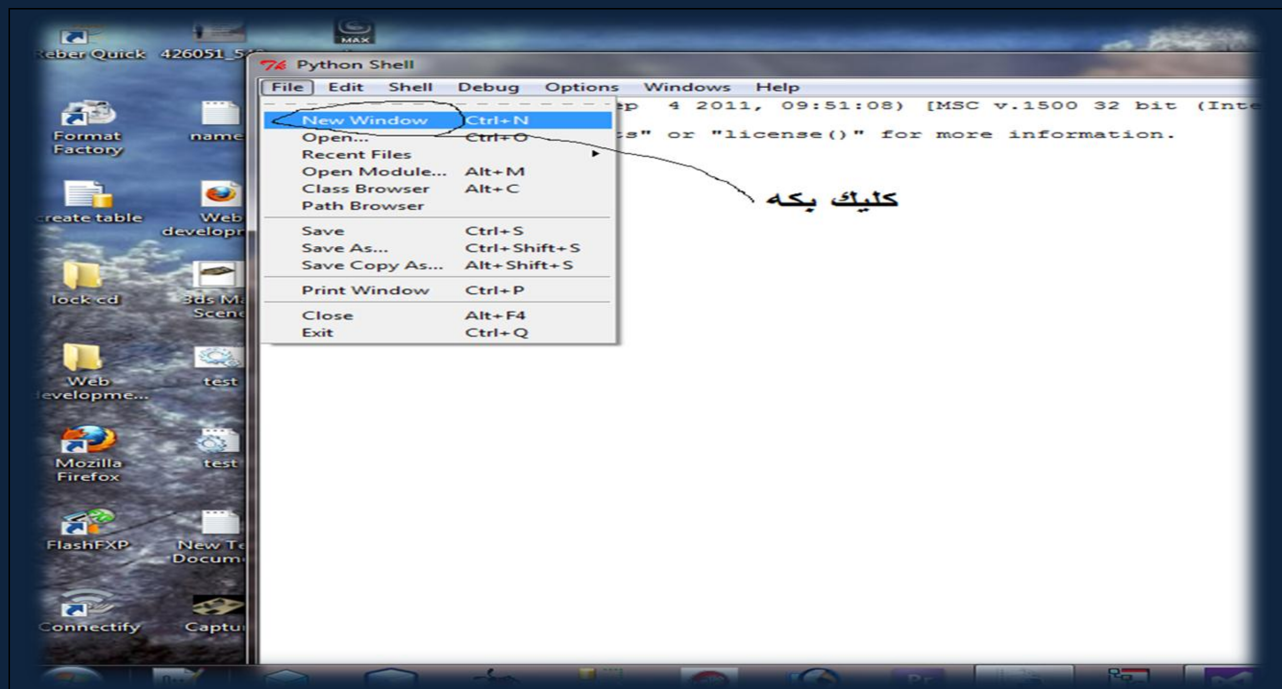
وه هه روه ها به هه مان شێوه نموونه له سه ركرداره كای تری بیركاری :

-	كه م	==	یه كسانه
+	كۆ	=	به راورد
*	جاران	/	دابه ش
%	ماوه		

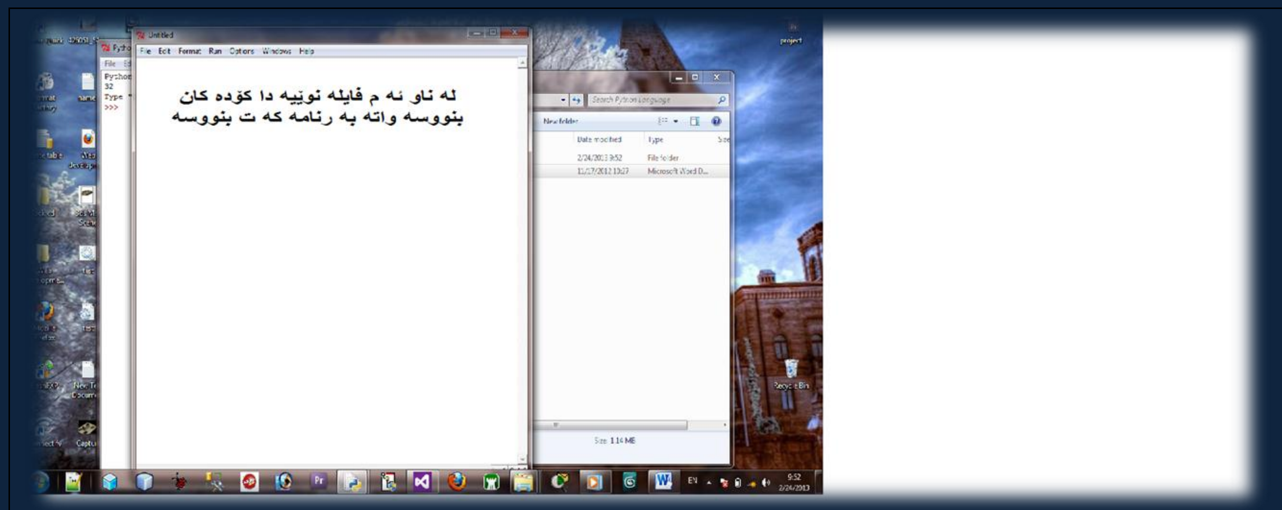
ئه مانه نموونه ن له سه ر كرداری كه م و جاران و دابه ش وه له گه ڵ ئه نجامه كانیان

نموونه 1:

سه ره تا بۆ ئه وه هه ر به رنامه يه ك بنووسين له ناو ئه و به رنامه يه ى كه تايبه ته به زمانى پايسون ده بێت ئه م كارانه ئه نجام بده يت كه له وێنه كه به ديار ئه كه وێت :

دواتر

كه م كردنى دوو ژماره سه ره تا بۆ ئه وه ى دوو ژماره مان هه بێت ده بێت دوو گۆڕاو دروست بكه ين كه گۆڕاوى يه كه م بريتى بێت له ژماره 5 وه هه روه ها گۆڕاوى دووه م بريتى بێت له ژماره 3 وه هه روه ها گۆڕاوێكى تريشمان پێويسته بۆ ئه وه هه ردوو ژماره كه كه مى يه كترى بكه ين :

```
Num1 = 5;
```

```
Num2 = 3;
Kam = Num1-Num2;
```

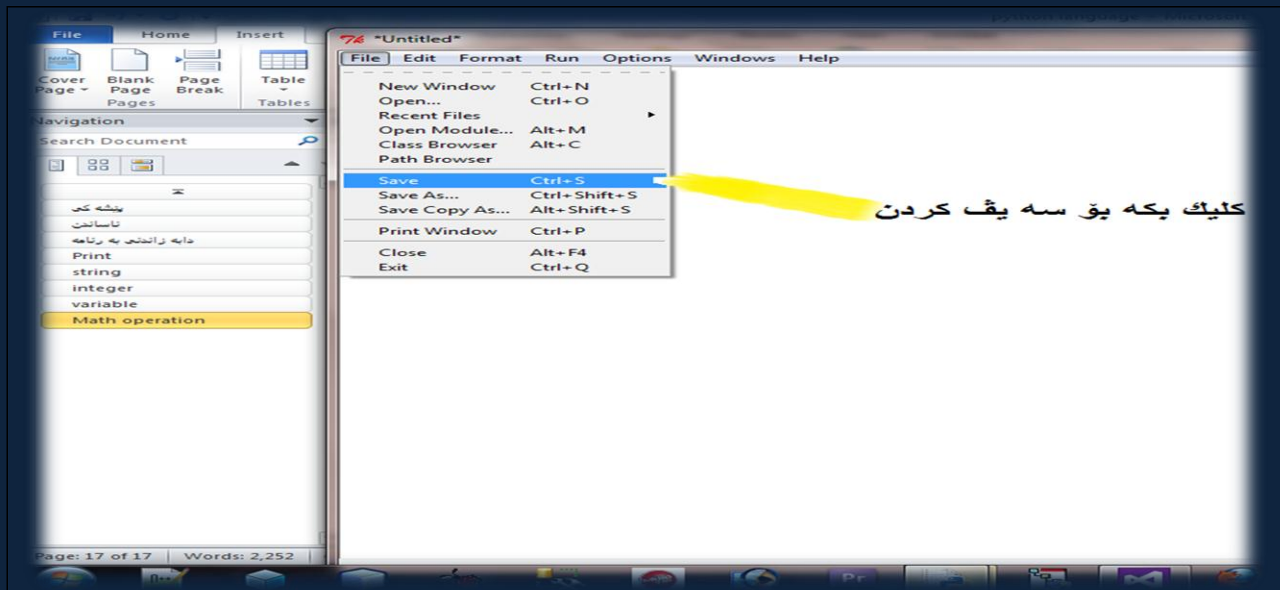
دواتر ده بێت ئه و گۆراوه نیشان بده ین که تایبه ته به که م کردنی هه ردوو ژماره که به م شێوازه :

```
Num1 = 5;
Num2 = 3;
Kam = Num1 – Num2;
Print(kam);
```

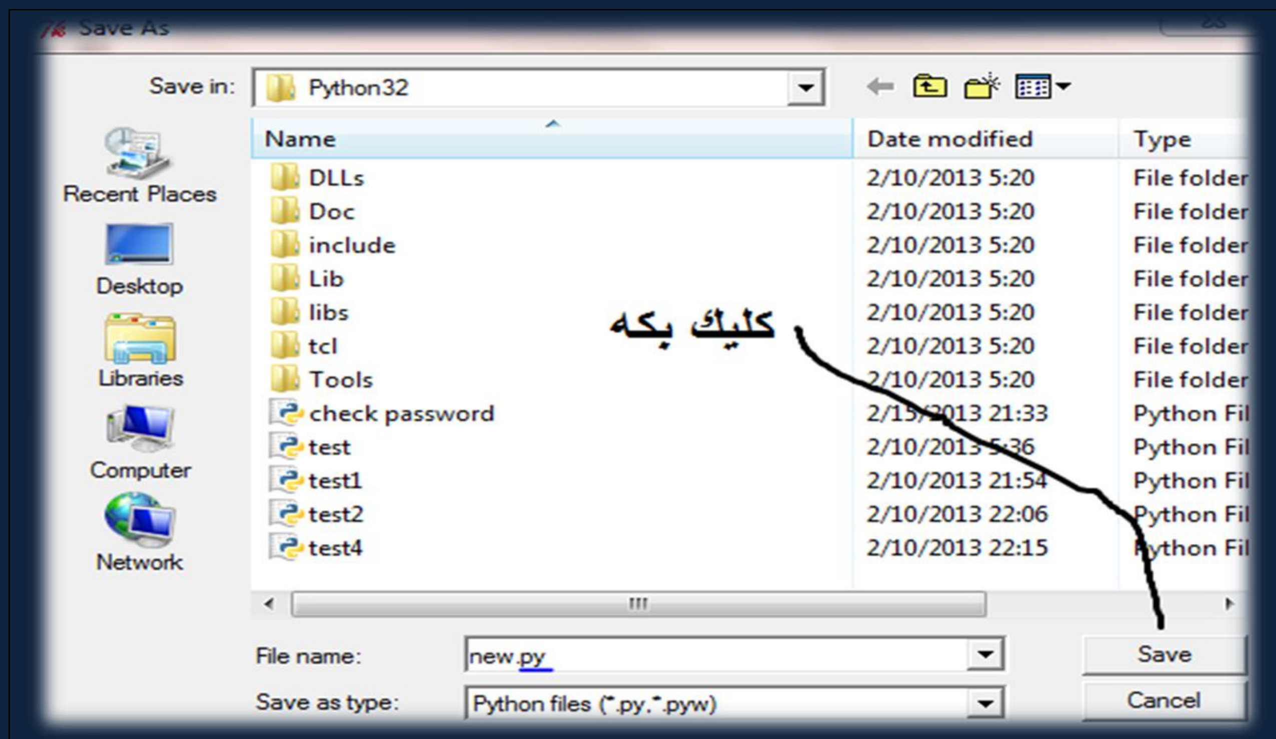
سه یری ئه نجامه که ی بکه ن :

```
File Edit Format Run Options Windows Help
Num1 = 5;
Num2 = 3;
Kam = Num1 - Num2;
print(Kam);
```

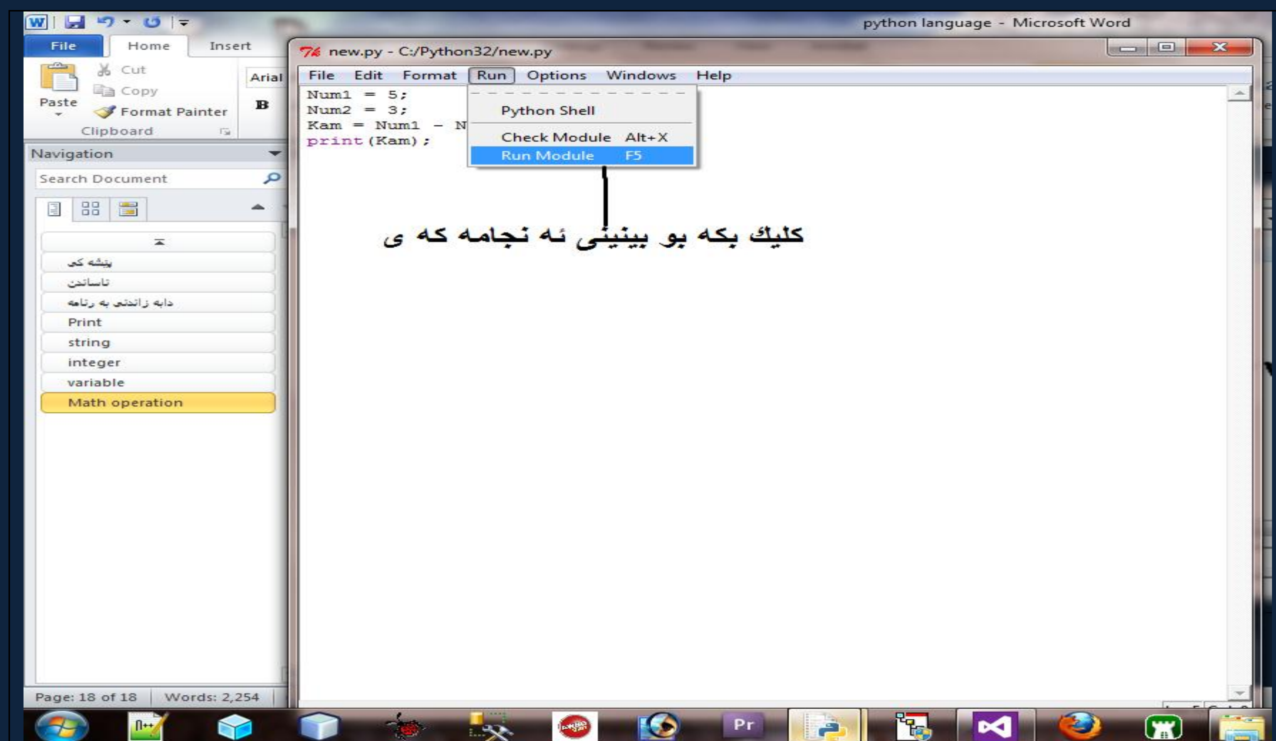
تێبینی : بۆ ئه وه ی بتوانین ئه نجامی کاره که مان ببینین واته به رنامه که مان ره ن بکه ین ئه وا ده بێت ئه م کاره بکه ین سه ره تا ده بێت ئه و فایله خه زن بکه یت له ناو کۆمپیوته ره که ت به پاشگری py

دواتر

دواتر

ئه مه ش ئه نجامه كه ى

```
Num1 = 5;
Num2 = 3;
Kam = Num1 - Num2;
print(Kam);
```

```
Python 3.2.2 (default, Sep  4 2011, 09:51:08) [MSC v.1500 32 bit (Intel)] on win
32
Type "copyright", "credits" or "license()" for more information.
>>> ================================ RESTART ================================
>>>
2
>>>
```

نموونه 2:جارانكردن

```
Num1 = 5;
Num2 = 3;
Kam = Num1 * Num2;
print(Kam);
```

ئه نجامه كه ی :

```
Python 3.2.2 (default, Sep  4 2011, 09:51:08) [MSC v.1500 32 bit
32
Type "copyright", "credits" or "license()" for more information.
>>> ================================ RESTART ====================
>>>
2
>>> ================================ RESTART ====================
>>>
15
>>>
```

نمونه ی 3: دابه شكردن

```
File  Edit  Format  Run  Options  Windows  Help
Num1 = 6;
Num2 = 3;
Dabash = Num1 / Num2;
print(Dabash);
```

ئه مه ش ئه نجامه كه ى :

```
Num1 = 6;
Num2 = 3;
Dabash = Num1 / Num2;
print(Dabash);
```

```
Python 3.2.2 (default, Sep  4 2011, 09:51:08) [MSC v.1500 32 bit (Intel)] on win
32
Type "copyright", "credits" or "license()" for more information.
>>> ================================ RESTART ================================
>>>
2
>>> ================================ RESTART ================================
>>>
15
>>> ================================ RESTART ================================
>>>
2.0
>>>
```

Input

له م جيهانى پرۆگرام سازى شتێك هه يه كه رێگه ئه دات به كارهێنه ر به هۆى كيبورد نرخ بدات به گۆڕاوه كان وه له م زمانه شدائه م كرداره بوونى هه يه كه ده تواين هه م نووسين هه م ژماره به هۆى كيبۆرد داخل بكه ين بۆ نمونه سه ره تا باس له وه ئه كه ين كه چۆن نووسين داخل بكه ين به هۆى كيبۆرد

بۆ ئه م كاره سه ره تا ده بێت گۆڕاوێك دروست بكه ين به هه رناوێك بێت بۆنموونه من گۆڕاوێك دروست ئه كه م به م شێوازه

```
X=
```

ئيستا گۆڕاوه كه مان دروستكرد بۆ ئه وه ى وا بكه ين كه هه ر وشه يه كمان داخلكرد له سه ر كيبورد ئه وه يه كسه ر ببێت به نرخى ئه م گۆڕاوه ى كه دروستمان كردووه بۆ ئه و مه به سته ئه م كاره ئه كه ين

```
X= input("");
```

باشه كاتێك كه سێك دێت به رنامه كه مان كارپێ ئه كات نازانێت هيچ كارێك ئه نجام بدات چونكه نازانێت بۆ يه ده بێت نووسينێك پيشان بده ين بۆ ئه و كه سه ى كه به رنامه كه به كار ئه هێنێت بۆ نمونه ده نووسين " تكايه ووشه يه ك داخل بكه "

```
X= input("tkaya wshayak daxl bka:");
```

باشه ئیستا هه ر ووشه یه ك داخل بكه ین ئه بێت به نرخی گۆڕاوه كه مان ده مانه وێت هه رشتێكمان داخلكرد راسته و خۆ پیشانمان بدات ئه نجامه كه ی ئه وا ئو گۆڕاوه پرێنت ئه كه ین كه دروستمان كرد وه یه كسانمان كرد به وه ی هه ر شتێك داخل بكه یت له سه ر كیبورد ببیت به نرخه كه ی

```
X=input("tkaya wshayak daxl bka:");
Print(X);
```

سه یری ئه نجامه كه ی بكه بونمونه من ناوی خۆم داخل ئه كه م :

```
Python 3.2.2 (default, Sep  4 2011, 09:51:08) [MSC v.1500 32 bit (Intel)] on win
32
Type "copyright", "credits" or "license()" for more information.
>>> ================================ RESTART ================================
>>>
tkaya wshayak daxl bka:Dana
```

دوگمه ی ئینته ر دابگره سه یری ئه نجامه كه ی بكه هه مان ئه و ووشه یه مان پیشان ئه دات كه به كیبورد داخلمان كردووه :

```
Type "copyright", "credits" or "license()" for more information.
>>> ================================ RESTART ================================
>>>
tkaya wshayak daxl bka:Dana
Dana
>>>
```

نموونه یه كی تر:

```
Name = input("input your name:");
Print('your name is',Name);
```

```
File  Edit  Format  Run  Options  Windows  Help
name = input ("input your name :");
print('your name is ',name);
```

ئه نجامه كه ی سه یركه ن :

```
>>>
input your name :dana
your name is  dana
>>>
```

باشه ئيستا له وه گه يشتين كه چۆن نووسين يان ووشه له سه ر كيبورد داخل ئه كه ين وه ئه يكه ين به نرخی گۆراوێك وه ئيستا هه مان كار ئه نجام ئه ده ين بۆ داخلكردنی ژماره سه ره تا بۆ ئه م كاره گۆراوێك دروست ئه كه ين :

```
Number=
```

ئيستا گۆڕاوه كه مان زيادكرد وه ئيستا ده مانه وێت وابكه ين كه هه رژماره يه ك داخل بكه ي له سه ر كيبورد راسته وخۆ ببێت به نرخی ئه م گۆڕاوه

```
Number = int(input("zhmaraka daxl bka:"));
```

دواتر ئه گه ر بمانه وێت ئه و ژماره ببينين يان ئه و نرخه ببينين كه داخلمانكردووه به هۆی كيبورد ئه واته نها ناوی ئه و گۆڕاوه ئه نووسين كه تايبه ته به و كاره واته هه رشتێك داخل بكه يت ئه بێت به نرخه كه ی :

```
Number = int(input("zhmaraka daxl bka:"));
Print(Number);
```

سه يری ئه نجامه كه ی بكه ن :

```
Number = int(input("zhmaraka daxl bka:"));
print(Number);
```

بۆ نموونه ژماره 2 داخل ئه كه ين

```
>>> ================================ RESTART ================================
>>>
zhmaraka daxl bka:2
2
>>>
```

نموونه :

دوو ژماره داخل ئه كه ين به كيبورد وه ده مانه وێت هه ردوو ژماره كه كۆ بكه ينه وه ؟

پێویستیه کان :

١-گۆڕاوێك بۆ ژماره ی یه كه م وه پێویسته نرخه كه ی به كیبورد داخل بكرێت
٢-گۆڕاوێك بۆ ژماره ی دووه ئه میش به هۆی كیبورد داخل بكه ین
٣- گۆڕاوێك بۆ ئه وه ی ئه و دوو ژماره ی كه داخلمان كردووه كۆ بكرێنه وه
كۆ ده كان

```
Num1=int(input("zhmaray yakam :"));
Num2= int(input("zhmaray dwam :"));
Ko = Num1+Num2;
Print(Ko);
```

سه یری ئه نجامی كاره كه مان بكه ن

```
Num1 = int(input("zhmaray yakam:"));
Num2 = int(input("zhmaray dwam:"));
ko = Num1+Num2;
print(ko);
```

ئیستا بۆگۆڕاوی یه كه م ژماره 3 داخل ئه كه ین وه ژماره ی دووه 4

```
>>> ================================ RESTART ================================
>>>
zhmaray yakam:3
zhmaray dwam:4
7
>>>
```

3 + 4 = 7

راهێنان 1

١- پرۆگرامێك بنووسه كه دوو ژماره داخل بكه یت كه ژماره ی یه كه م كه م ژماره ی دووه م بكرێت بۆ نموونه 5 كه م 3 یه كسان بێت به 2؟

٢- پرۆگرامێك بنووسه كه ژماره یه كمان هه بێت بریتی بێت له 3 وه ژماره یه كی تر به كیبورد داخل بكه ین ئه و ژماره ی داخلی ئه كه ین به كیبورد جاران بكات له گه ڵ ژماره 3 یه كه ؟

If

له هه موو زمانێكی پرۆگرامسازیدا ئه م فرمانه بوونی هه یه بۆ ئه وه ی مه رج دابنێین بۆ گۆڕاوه كه مان واته به هۆی ئه م فرمانه وه ئه توانین مه رج بۆ گۆڕاوه كه مان دابنێین به ئاره زوی خۆمان ئه توانین چه ند كارێد دیاربكه ین به هۆی چه ند مه رجێك ئه م فرمانه به مانای " ئه گه ر " دێت له زمانی دوردیدا واته ئه گه ر من گۆڕاوێكم نرخه كه ی بریتی بوو له 3 من مه رجێك داده نێم ئه وا واده دێنم كه ئه گه ر گۆڕاوه كه م بریتی بێت له 3 ئه وا كارێكم بۆ ئه نجام بدات

واته له چ كاتێك ئه و كاره بۆ من ئه نجام ئه دات له و كاته ی كه گۆڕاوه كه یه كسان بێت به ژماره 3 ئه و كات ئه و كاره ئه نجام ئه دات به لاٌم ئه گه ر گۆڕاوه كه م بریتی بوو له ژماره 2 ئه وا كاره كه م بۆ ئه نجام نادات چونكه مه رجه كه م دروست نابێت

نموونه :

ده مانه وێت پرۆگرامێك بنووسین كه ئه گه ر ژماره كه ما ن بریتی بوو له 2 ئه وا بنووسیت مه رجه كه ت ته واوه وه

سه ره تا گۆڕاوێك ئه نووسین كه یه كسانی ئه كه ین به ژماره 2 واته نرخه كه ی ئه كه ین به 2

```
X=2;
```

دواتر مه رجێك داده نێین مه رجه كه مان وا لێده كه ین ئه گه ر گۆڕاوه كه مان یه كسان بوو به ژماره 2 ئه وا بنووسرێت مه رجه كه ت ته واوه سه ره تا ئه و فرمانه ئه نووسین

```
X=2;
if
```

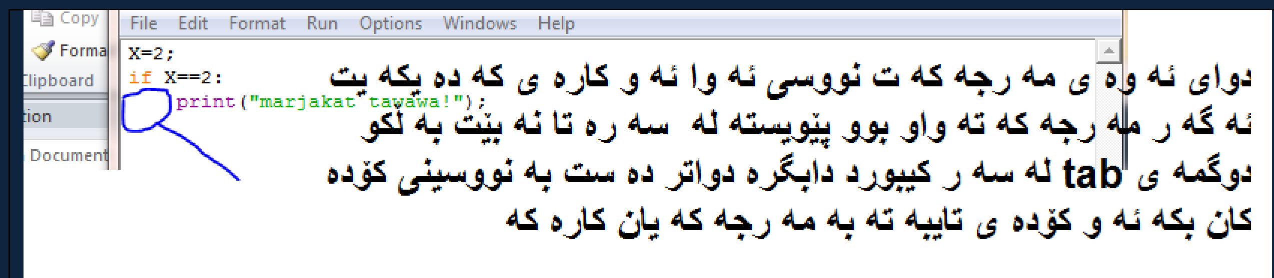
دواتر ناوی گۆڕاوه كه مان ئه نووسین ئه و گۆڕاوه كه ی كه مه رجه كه ی له سه رداده نێین

```
X=2;
If X
```

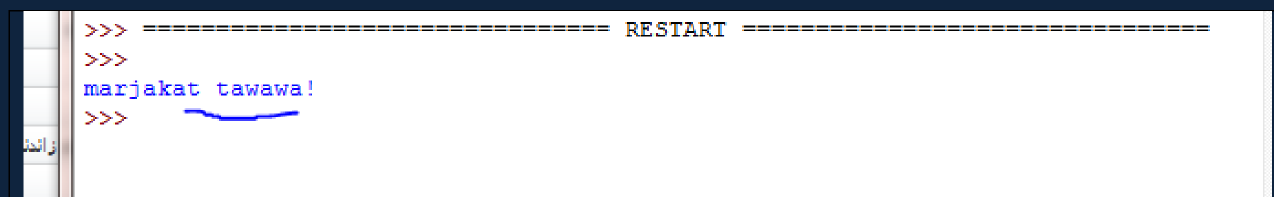
دواتر مه رجه كه كه مه رجه كه مان واداده نێین كه یه كسان بێت به ژماره 2

```
X=2;
If X==2:
```

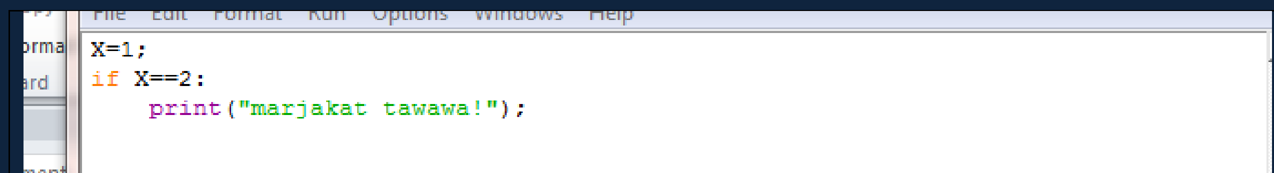
دواتر ئه و نووسینه ئه نووسین كه ده مانه وێت بنوسرێت مه رجه كه ت ته واوه

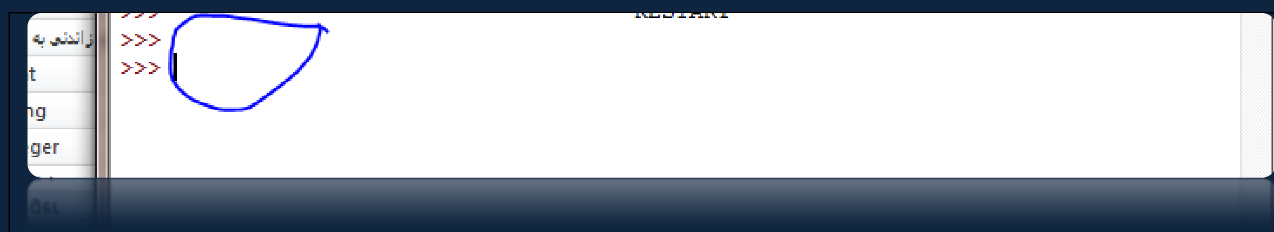

ئیستا سه یركه ن ئه و مه رجه ی دامان ناوه ته واوه چونكه گۆڕاوه كه مان بریتیه له 2 كه واته ئه و نوسینه مان پیشان ئه دات كه نووسراوه " مه رجه كه ت ته واوه "

به ڵام ئه گه ر نرخی گۆڕاوه كه مان بگۆڕین بیكه ین به ژماره 1 ئه وا هیچ شتێكمان بۆ ناكات چونكه مه رجه كه مان دروست نیه گۆڕاوه كه مان ژماره ٢ نیه به ڵكو ژماره ١ ه كه واته ئه و نووسینه مان بۆ پرێنت ناكات

نموونه :

ژماره یه ك داخل ئه كه ین به كیبورد ئه گه ر ژماره كه له 5 گه وره تر بووئه وا بنووسرێت ته واوه

سه ره تا وه كوو هه موو كاره كان ده بێت بزانیت چ كارێك ئه نجام ئه ده ین گۆڕاو دروست ئه كه ین دواتر مه رجێك داده نێین ئه گه ر گۆڕاوه كه مان گه وره تر بوو له 5 ئه وا بنوسرێت ته واوه

```
x = int(input("zhmara daxl bka :"));
if x>5:
print("tawawa");
```

سه يركه ن :

```
x = int(input("zhmara daxl bka :"));
if x>5:
    print("tawawa");
```

بو نموونه من ئيستا ژماره 7 داخل ئه كه م ئه وا ئه نووسرێت ته واوه چونكه مه رجه كه م ته واوه ژماره كه له 5 گه وره تره :

```
>>> ================================ RESTART ================================
>>>
zhmara daxl bka :7
tawawa
```

به لآم ئه گه ر مه رجه كه م ته واو نه بوو ئه وا هيچ كارێك ناكات بو نمووه ئه گه ر ژماره 2 داخل بكه م ئه وا مه رجه كه م دروست نيه چونكه ژماره كه م له 5 گه وره تر نيه !

```
>>>
zhmara daxl bka :1
>>>
```

نموونه :

بۆ نمونه دوو ژماره داخل ئه كه ين كام ژماره گه وره تر بوو ئه وا پيشانمان بدات بلّێت ژماره ى يه كه م گه و ره تره له ژماره ى دووه م وه يان بلّێت ژماره ى دووه م گه وره تره له ژماره ى يه كه م

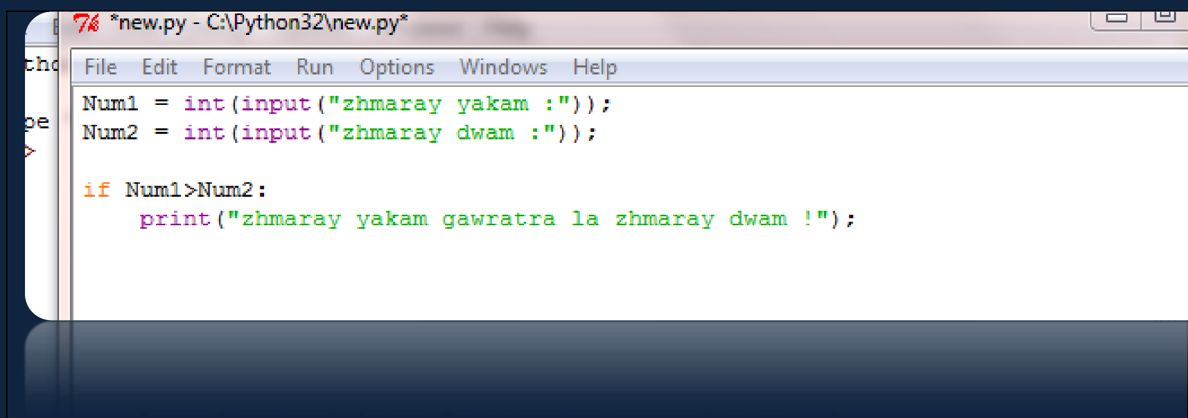
شيكار :

سه ره تا دوو گۆڕاو دروست ئه كه ين وه هه ردوو گۆڕاوه كه ش ده بێت وايان لێبكه ين كه به كيبورد ژماره داخل بكرێت

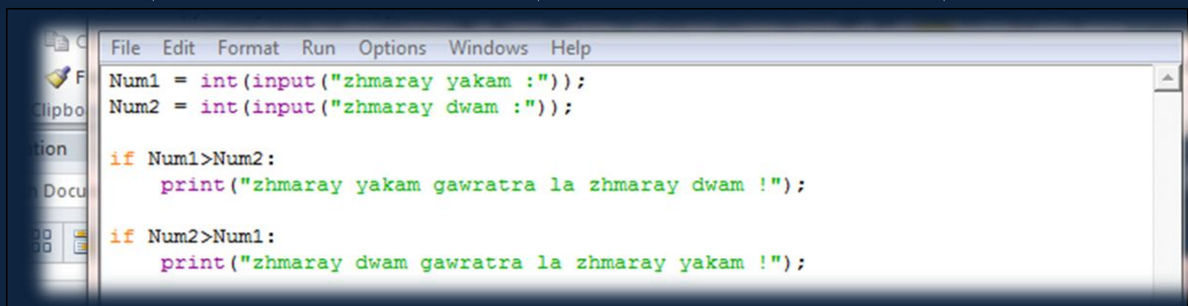
```
Num1 = int(input("zhmaraya yakam :"));
Num2 = int(input("zhmaray dwam :"));
```

باشه سه ره تا مه رجێك دائه نێين وا داده نێين كه ئه گه ر نرخى گۆڕاوى يه كه م گه وره تر بوو واته ئه گه ر ژماره ى يه كه م گه وره تر بوو له ژماره ى دووه م ئه وا پێمان بڵێت كه ژماره ى يه كه م گه وره تره له ژماره ى دووه م

```
Num1 = int(input("zhmaraya yakam :"));
Num2 = int(input("zhmaray dwam :"));
If Num1>Num2:
Print("zhmaray yakam gawratra la dwam ");
```


باشه ئيستا ته نها مه رجمان داناوه ئه گه ر ژماره ى يه كه م له ژماره ى دووه م گه وره تر بوو به ڵام ئه گه ر ژماره ى دووه م له ژماره يه كه م گه وره تر بوو ! بۆ يه پێويسته مه رجێكى تريش دابنێين واته مه رجى دووه م بريتى بێت له وه ى ئه گه ر ژماره ى دووه م گه وره تر بوو له ژماره ى يه كه م ئه وا پێمان بڵێت ژماره ى دووه م گه وره تره له ژماره ى يه كه م

باشه ئيستا پرۆگرامه كه مان نووسى ئه گه ر بمانه وێت يه كه م جار ژماره 4 داخل بكه ين بۆ ژماره ى يه كه م وه هه روه ها بۆ ژماره ى دووه م 2 داخل بكه ين ئه وا كامه مه رجمان دروست ئه بێت ؟

ئه و مه رجه دروست ئه بێت كه مه رجه كه ما واداناوه " ئه گه ر ژماره ى يه كه م گه وره تر بوو له ژماره ى دووه م " باشه ؟ ئه گه ر ئه و مه رجه دروست بوو چ كارێك ئه نجام ئه دات ئه

وا ئه و كاره مان بۆ ئه نجام ئه دات پێمان ئه ڵێت ژماره ی یه كه م گه وره تره له ژماره ی دووه م
سه یری ئه نجامه كه ی بكه ن :

```
>>>
zhmaray yakam :4
zhmaray dwam :2
zhmaray yakam gawratra la zhmaray dwam !
>>>
```

به ڵام ئه گه ر مه رجی دووه مان ده ست كه وت واته ژماره ی یه كه م 3 داخل بكه ین وه ژماره ی دووه م 5 داخل بكه ین ئه وا پێمان ئه ڵێت كه ژماره ی دووه م گه وره تره له ژماره ی یه كه م !

```
>>>
zhmaray yakam :3
zhmaray dwam :5
zhmaray dwam gawratra la zhmaray yakam !
>>>
```

واته به هۆ ی ئه م فرمانه وه ئه توانین كاره كان روبده ن به هۆی مه رجێك واته به مه رج كاره كا رووبده له كاتێكدا ئه گه ر مه رجه كه دروست بوو ئه گه ر نا كاره كه روونادات ئه گه ر مه رجه كه ما ن هه ڵه بوو !

راهێنان 2

١- من 20 دۆلارم پێیه ئه مه وێت بزانم ئه و 20 دۆلاره به دیناری ئیراقی ئه کات به چه ند وه ئه گه ر ئه و 20 دۆلارا کاتێك ئه یکه م به دیناری ئیراقی له 20000 دینار زیاتر بوو ئه وا پێم بڵێت ئه و بره پاره یه ت له 20000 دینار زیاتره ؟

تیبینی : هه ر دۆلارێك یه کسانه به 1200 دیناری ئیراقی

٢- که سێك ناوه که ی بریتیه له " سۆران " وا دابنی کاك سۆران له فه رمانگه یه ك خۆی تۆ مارکردووه ئه گه ر که سێکی تر بێت ناوه که ی تۆ مار بکات ئه گه ر ناوه که ی بریتی بێت له "سۆران " ئه وا بڵێت " ئه و ناوه پێشتر به کارهاتووه "؟

تێبینی : بۆ دانای مه رج بۆ ووشه ده بێت ئه و " " به کاربهێنیت

٣- من له کۆ مپانیایه ك کار ئه که م داهاتی ئه و کۆمپانیيایه هه موو مانگ داخل ئه که م ئه گه ر داهاته که ی له 200000 زیاتر بوو ئه و بڵێت " داهاته که ت له ئاستی خۆیه تی "؟

٤- پرۆگرامێك بنووسه که من دوو ژماره داخل بکه م ئه وا ئه و کارانه ئه نام بدات
- ئه گه ر ژماره ی یه که م گه وره تر بوو له ژماره ی دووه م بڵێت " ژماره ی یه که م گه وره تره له ژماره ی دووه م "
- ئه گه ر ژماره ی دووه م گه وره تر بوو له ژماره ی یه که م ئه وا بڵێت " ژماره ی دووه م گه وره تره له ژماره ی یه که م "
- ئه گه ر هه ردوو ژماره که یه کسان بوون ئه و بڵێت " هه ردوو ژماره که یه کسانن به یه کتری "

If __ else

پێشتر فيرى ئه وه بووين كه چۆن بتوانين مه رج دابنێين بۆ روودانى كارێك واته به مه رج كارێك ئه نجام بده ين ئه و كاره كه مان ئه نجام ئه درا له و كاته ی كه مه رجه كه ته وا و بوو واته دروست ئه بوو به ڵام ئه گه ر مه رجه كه مان هه ڵه بووايه ئه وا هيچ شتێكمان بۆ ئه نجام نه ئه درا به ڵام له جيهانى پرۆگرامسازيدا ئه گه ر مه رجه كه شمان هه ڵه بێت ئه توانين كارێك ئه نجام بده ين واته ئه گه ر مه رجه كه مان هه ڵه ده ربچێت ئه وا ئه توانين كارێك ئه نجام بده ين ته نها له و كاته ی كه مه رجه كه مان دروست نابێت

نمونه ده مانه وێت ژماره يه ك داخل بكه ين ئه گه ر ژماره كه گه وره تر بوو له 2 ئه وا بنوسرێت "مه رجه كه ت دروسته " به ڵام ئه گه ر مه رجه كه مان دروست نه بوو واته ئه و ژماره ی كه داخلمان كرد بچوكتر بوو له 2 ئه وا بنوسرێت " مه رجه كه ت هه ڵه يه "

سه ره تا ی هه موو شتێك پێويسته گۆراوێك دروست بكه ين كه ژماره به هۆی كيبورد داخل بكه ين

```
Num = int(input("zhmara daxl bka:"));
```

دواتر مه رج دا ئه نێين ئه گه ر ژماره كه ما ن گه وره تر بوو له 2 ئه وا بنوسرێت مه رجه كه ت دروسته :

```
Num = int(input("zhmara daxl bka:"));
if Num > 2:
    print("marjakat drusta");
```

باشه ئیستا ئه گه ر ژماره 3 داخل بکه ین ئه وا ده نووسرێت مه رجه که ت دروسته چونکه ئه و ژماره به یه ی داخلمان کردووه گه وره تره له 2 که واته مه رجه که ته واوه به ڵام ئه گه ر ژماره 1 مان داخل کرد ئه و خۆ ئه و کات مه رجه که مان دروست نابێت ! ئه وا فرمانی elseبه کارده هێنین

ئه و فرمانه ئه و کاته کاره که ی خۆی ئه کات ئه گه ر مه رجه که مان دروست نه بوو واته ئه گه ر ئه و ژماره یه ی داخلی ئه که ین بریتی بوو له 1 ئه و کات وا ده که ین که بنوسرێت که مه رجه که ت هه ڵه یه

```
Num = int(input("zhmara daxl bka:"));
if Num > 2:
    print("marjakat drusta");
else:
    print ("marjakat halay !");
```

باشه ئیستا ئه گه ر ژماره 3 داخل بکه ین ئه وا ئه و کاره ما بۆ ئه نجام ئه دات که ئه نووسرێت "مه رجه که ت ته واوه "
سه یرکه ن :

```
>>> ================================ RESTART ====================
>>>
zhmara daxl bka:3
marjakat drusta
>>>
```

به ڵام ئه گه ر ژماره 1 داخل بکه م ئه وا ئه نووسرێت " مه رجه که ت دروست نیه " چونکه ئه و مه رجه جێبه جێ نه بووه که م دامناوه بۆ روودانی کاره که بۆ یه راسته و خۆ ئه و شته ده که وێته کار که له ناو else

```
>>> ================================ RESTART ====================
>>>
zhmara daxl bka:1
marjakat halay !
>>>
```

نموونه

ده مانه وێت به هۆی كیبورد ووشه داخل بكه ین ئه گه ر ئه و ووشه یه ی كه داخلی ئه كه ین بریتی بوو له " دانا " ئه وا كارێكمان بۆ ئه نجام بدات كاره كه ش ئه وه بێت بنوسرێت " ئه و ناوه به كار مه هێنه " به ڵام ئه گه ر هه ر ناوێكی تر بێت ئه و بنوسرێت " ئه توانیت ئه و ناوه به كاربهێنیت "

باشه بۆ ئه م كاره وه كوو هه موو نمونه كانی تر سه ره تا پێیویستمان به گۆڕاوێك هه یه كه ووشه داخل بكات به هۆی كیبورد دواتر پێویسته مه رجێك دابنێین ئه گه ر ئه و ناوه ی كه داخلی ئه كه ین بریتی بێت له ووشه ی " دانا " ئه وا پێمان بڵێت " ئه و ناوه به كار مه هێنه "

```python
name = input("enter yout name :");

if (name=='dana'):
    print("aw nawa bakar mahina !");
```

ئه وا ئه گه ر مه رجه كه مان دروست بوو به ڵام ئه گه ر مه رجه كه مان دروست نه بوو ئه وا پێمان بڵێت " ئه توانیت ئه و ناوه به كار بهێنیت "

```python
name = input("enter yout name :");

if (name=='dana'):
    print("aw nawa bakar mahina !");
else:
    print("atwanit aw nawa bakar bhinit ");
```

ئیستا سه یری ئه نجامه كه ی بكه وه تاقی بكه ره وه ئه نجامه كه ی ده بینیت

```
Type "copyright", "credits" or "license()" for more information.
>>> ================================ RESTART ================================
>>>
enter yout name :dana
aw nawa bakar mahina !
>>>
```

یان ئه م جاره ناوێكی تر داخل بكه

```
>>> Type "copyright", "credits" or "license()" for more information.
>>> ================================ RESTART ================================
>>>
enter yout name :twana
atwanit aw nawa bakar bhinit
>>>
```

نموونه :

ئه مانه وێت دا هاتی كۆمپانیاكه مان تاقی بكه ینه وه به رنامه یه ك دروست ئه كه ین ئه گه ر داهاتی كۆمپانیاكه مان له 3000 زیاتر بوو ئه وا بنوسریت " داهاتمان ته واوه " به لاّم ئه گه ر كه م تر بوو له و داهاته ئه وا بنوسرێت " داهاته كه شكستی خواردووه "

باشه بۆ ئه م كاره سه ره تا گۆڕاوێك دیاری ئه كه ین وه دواتر مه رج داده نێین وه دواتر else

```
num = int(input("dahatakat daxl bka :"));

if num>3000:
    print("dahatakat tawawa");
else:
    print("dahatakat sh kst xwardwa ");
```

ئیستا سه یری ئه نجامه كه ی بكه

```
>>> ================================ RESTART ================================
>>>
dahatakat daxl bka :3003
dahatakat tawawa
>>>
```

ئه م جاره ئه گه ر ژماره یه كی تر داخل بكه ین كه بریتی بیت له 2000

```
>>> ================================ RESTART ================================
>>>
dahatakat daxl bka :2000
dahatakat sh kst xwardwa
>>>
```

راهێنان 3

١- وا دابنێ كه تۆ ١٥٠٠٠٠ دينارت پێيه ئه ته وێت ئه و پاره يه بكه يت به دۆلار كه پاره كه ت كرد به دۆلار ئه وا ئه گه ر له و پاره يه ماوه مايه وه واته ئه گه ر ئه نجامه كه ی كرد به 22.33 ئه وا ئه و كات ئاگادارمان بكاته وه كه " ماوه ماوه ته وه " ئه گه ر نا " ماوه نه ماوه ته وه " واته ئه گه ر ماوه نه مايه وه ؟

تيبينی : ١٢٠٠ دينار به رامبه ره به ١ دۆلار

٢- دوو ژماره داخل بكه ين ئه گه ر ژماره ی دووه م بريتی بوو له 0 ئه وا كرداری كۆ كردنه وه ئه نجام نه دات له گه ڵ ژماره ی يه كه م ئه گه ر 0 نه بوو ئه وا كرداری كۆ كردنه وه ئه نجام بدات ؟

٣- به رنامه يه ك بنووسه كه كاتێك ژماره داخل بكه يت ئه گه ر ژماره كه تاك بوو پێت بڵێت "تاكه " ئه گه ر ژماره كه جووت بوو پێت بڵێت كه " جووته " ؟

نموونه : 22 جووته ,,,,, 21 تاكه

٤- پرۆگراميك بنووسه كه ئه گه ر من ژماره ١٢٣٤٥ داخل بكه م ئه وا راسته و خۆ ئه و ژماره يه م بۆ پێچه وانه بكاته وه ببيت به ٥٤٣٢١ به م شێوازه يان هه ر ژماره يه كی تر كه داخل ئه كه يت پێچه وانه بكاته وه ؟

٥ ــ به رنامه يه ك بنووسه كه ئه گه ر من ١٥٠٠٠٠ دينار داخل بكه م به رنامه كه راسته و خۆ پێم بڵێت كه كه ئه وه نده 25000 تيبايه يان ئه وه نده 10000 تيبايه يان ئه وه نده 5000 تيبايه يان ئه وه نده 1000 تيبايه يان ئه وه نده 500 تيبايه يان ئه وه نده 250 تيبايه ؟

يارمه تی : ده بێت سوود له ماوه وه رگريت واته "%" .

And

كاتێك كه ئێمه مه رج دائه نێین بۆ ڕوودانی كارێك ئه وا له پێشوو ته نها یه ك مه رجمان دائه نا به لام به هۆی ئه م فرمانه وه ئه توانین زیاتر له یه ك فرمان دابنێین به لام ئه گه ر ئه م فرمانه به كاربهێنین ئه وا ئه و كات ئه بێت هه ردوو مه رجه كانمان دروست بن ئه و كات كاره كه مان بۆ ئه نجام ئه دات ئه گه ر مه رجێكمان دروست بێت به لام ئه وی تریان هه ڵه بێت ئه وا كاره كه مان بۆ ئه نجام نادات بۆ یه پێویسته هه ردوو مه رجه كه دروست بن ئه و كات كاره كه ڕووئه دات

نموونه :

من ژماره یه ك داخل ئه كه م ئه گه ر ژماره كه له نێوان ١ و ٥ بوو ئه و بڵێت مه رجه كه ت درووسته بۆ یه بۆ ئه م كاره ده بێت دوو مه رج دابنێم به یه كه وه وه پێویسته هه ردوو كیان دروست بن ئه و كات كاره كه م بۆ ئه نجام بدات

```python
num = int(input("zhmara daxl bka :"));
if(num>1):
```

سه یركه ن مه رجی یه كه ممان دانا كه ده بێت ژماره كه له 1 گه وره تر بێت وه هه روه ها مه رجی دووه میش له گه ڵ مه رجی یه كه م دا ئه نێین به لام ده بێت ئه و فرمانه به كاربهێنین and چونكه ده بێت هه ردوو مه رجه كه مان دروست بن ئه و كات كاره كه مان بۆ ئه نجام بدات واته ژماره كه له به ینی 1 و 5 دا بێت

```python
num = int(input("zhmara daxl bka :"));
if(num>1 and num<5):
    print("marjaka tawaw ");
```

ئیستا ئه گه ر ژماره 3 داخل بکه ین ئه وا مه رجی یه که م دروست ئه بێت چونکه ژماره 3 گه وره تره له 1 وه مه رجی دووه میش دروست ئه بێت چونکه ژماره 3 بچوکتره له 5 که واته هه ردوو مه رجه که مان دروستن وه ژماره که که مان له به ینی 1 و 5 دایه بۆ یه کاره که مان بۆ ئه نجام ئه دات چونکه هه ردوو مه رجه که مان دروستن

```
>>>
zhmara daxl bka :3
marjaka tawaw
>>>
```

به ڵام ئه گه ر ژماره 7 داخل بکه ین ئه وا مه رجی یه که ممان دروسته به ڵام مه رجی دووه م دروست نیه له به ر ئه وه کاره که مان بۆ ئه نجام نادات .

```
>>> ================================ RESTART ================
>>>
zhmara daxl bka :7
>>>
```

نووسه ر : دانا صدرالدین
زانکۆی سۆران – زانستی کۆ مپیوته ر
قۆناغی دووه م

Or

به هۆی ئه م فرمانه شه وه ئه توانین زیاتر له یه ك مه رج دابنێین بۆ روودانی کاره که مان به ڵام ئه م فرمانه ته وا و پێچه وانه ی ئه وه ی تریانه ئه گه ر ئه م فرمانه به کاربهێنین بۆ ئه وه ی دوو مه رج دابنێین بۆ روودانی کاره که مان ئه وا هه ر کام له مه رجه کان دروست بن ئه وا کاره که مان روو ئه دات واته ئه گه ر مه رجی یه که م دروست بێت وه مه رجی دووه م دروستیش نه بێت ئه و کات کاره که مان هه ر روو ئه دات چونکه ئێمه or به کار ئه هێنین .

بۆ نموونه ئه گه ر من ژماره یه ك داخل بکه م ئه وا بمه وێت ئه گه ر 0 م داخل کرد بڵێت ئه م ژماره یه به کارمه هێنه وه ئه گه ر 1- و 2- و 3- هتد م داخل کرد ئه وا پێم بڵێت ئه و ژماره یه به کار مه هێنه واته ئیستا دوو مه رج دا ئه نێم بۆ روودانی کاره که م مه رجی یه که م ئه گه ر ژماره که یه کسان بوو به 0 , وه مه رجی دووه م ئه گه ر ژماره که بچوکتر بوو له 0 واته ژاره کان بریتی بوون له 1- و 2- و 3- هتد .
به ڵام من ئه گه ر هه ر کام له مه رجه کان دروست بن ئه وا کاره که م بۆ ئه نجام بدات واته ئه گه ر ژمار ه که م یه کسان بوو به 0 کاره که م بۆ ئه نجام بدات یان ئه گه ر ژماره که بچوکتر بوو له 0

```
num = int(input("zhmara daxl bka :"));
if(num==0 or num<0):
    print("aw zhmaray bakar mahina !");
```

ئیستا ئه و وێنه ی سه ره وه شیکاری ئه و نموونه یه که باسمان کرد ئیستا ژماره 0 داخل بکه کاره که روو ئه دات

```
>>> ================================ RESTART ================================
>>>
zhmara daxl bka :0
aw zhmaray bakar mahina !
>>>
```

وه ك ئه بینین ته نها یه ك مه رجمان دروست بوو به ڵام کاره که ی ئه نجام دا وه ئه گه ر 1- داخل بکه ین هه مان کار روو ئه دات چونکه مه رجی دووه م دروسته

```
>>> ================================ RESTART ================================
>>>
zhmara daxl bka :-1
aw zhmaray bakar mahina !
>>>
```

راهێنان ٤

١- به رنامه یه ك بنووسه كه من چوار ژماره داخل بكه م وه كه ژماره كانم داخل كرد ژماره كان له گه وره وه بۆ بچووك ریزبه ند بكات واته بۆ نموونه من ئه و چوار ژماره یه داخل ئه كه م " ٢٢،٣٣،٤٤،١١ " باشه ئیستا كه ئه و ژمارانه داخل ئه كه م له گه وره ترین ژماره م بۆ ریزبه ند بكات به م شێوازه :

٤٤

٣٣

٢٢

١١

به م شێوازه كاره كه م بۆ ئه نجام بدات ؟؟؟؟

٢- به رنامه یه كم بۆ بنووسه كه من ٣ ژماره داخل بكه م راسته و خۆ به رنامه كه پێم بڵێت كه كام ژماره له كامه گه وره تره وه كامیان یه كسانه به یه كتری واته ئه گه ر من ئه م ٣ ژماره یه داخل بكه م " ٢٢،٢٢،٣٣ " ئه وا ئه نجامه كه ی به م شێوازه بێت :

٣٣ گه وره تره له ٢٢ وه یه كسانه به ٢٢

به م شێوازه ئه م كاره م بۆ ئه نجام بدات ؟

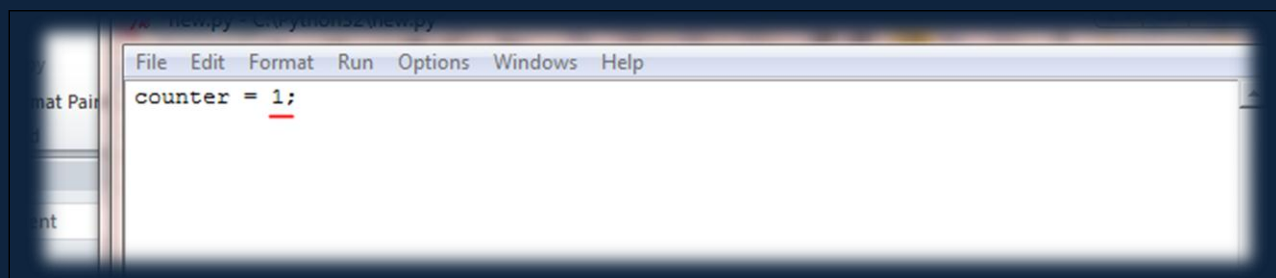
While

ئه گه ر بمانه وێت كارێك چه ند جارێك دووباره بكه ينه وه ئه توانين كارێك چه نده ها جار دووباره بكه ينه وه واته به ئاره زووى خۆمان وه ده بێت مه رج دابنێين بۆ راوه ستانى كاره كه مان واته هه ر كاتێك مه رجه كه مان دروست بوو واته هه تا ئه و كاته ى كه مه رجه كه مان دروست ئه بێت ئه وا كاره كه مان بۆ ئه نجام ئه دات كاتێك كه مه رجه كه مان دروست نه بوو واته مه رجه كه مان هه ڵه بوو ئه وا راسته وخۆ كاره كه مان ئه وه ستێت

بۆ ئه وه ى ئه م فرمانه به كاربهێنين ئه وا هه موو كات پێويستمان به گۆڕاوێك هه يه واته ده بێت سه ره تا گۆڕاوێك دروست بكه ين بۆ ئه وه ى مه رجه كه ى پێ دابنێين وه ئه و گۆ ڕاوه ش پێويسته زياد بكات !

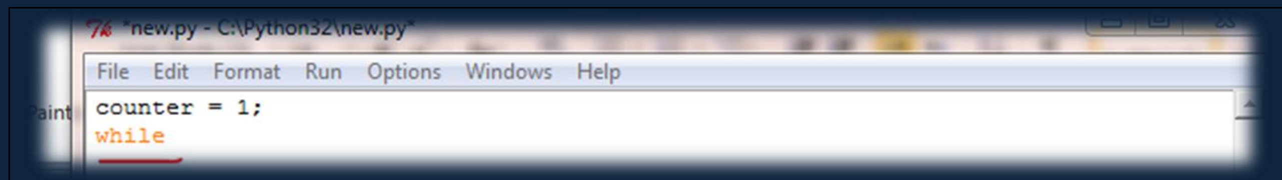
باشه با بزانين ئه م فرمانه چۆن كار ئه كات كاتێك ئه م فرمانه به كاردێنين ئه وا يه كه م جار ئه چێت مه رجه كه ئه پشكنێت ئه گه ر مه رجه كه دروست بوو ئه وا كاره كه ئه نجام ئه دات كه كاره كه ى ئه نجامدا دوو باره دێته وه مه رجه كه ئه پشكنێت ئه گه ر مه رجه كه ديسانه وه دروست بوو ئه وا دووباره هه مان كار ئه نجام ئه دات دواتر ديسان دێته وه مه رجه كه ئه پشكنێت به به رده وامى ئه م كاره ئه كات هه تا ئه و كاته مه رجه كه مان دروست نابێت واته هه ڵه ده بێت كه مه رجه كه مان دروست نه بوو كۆ تاى به كاره كه دێت

نموونه : ئه مانه وێت ووشه يه ك ١٠ جار دووباره ببێته وه باشه بۆ ئه م كاره سه ره تا گۆڕاوێك دروست ئه كه ين وه نرخى ١ پێ ئه ده ين

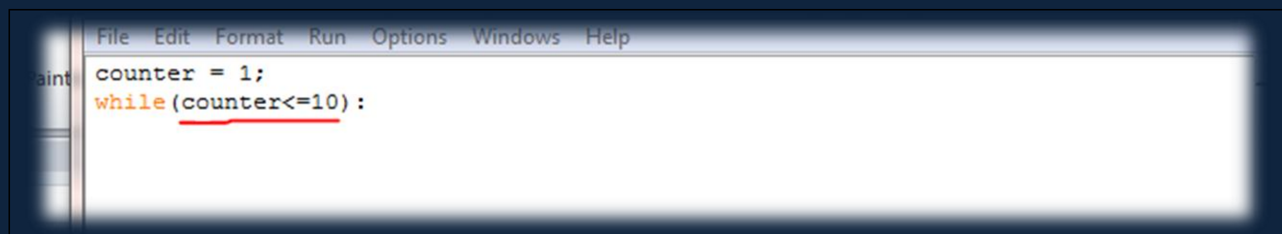

باشه ئێستا گۆڕاوێكمان دروست كرد كه نرخه كه ى بريتيه له ١ وه ك باسم كرد بۆ ئه وه ى بتوانين كارێك چه ند جارێك دووباره بكه ينه وه ئه وا فرمانى while

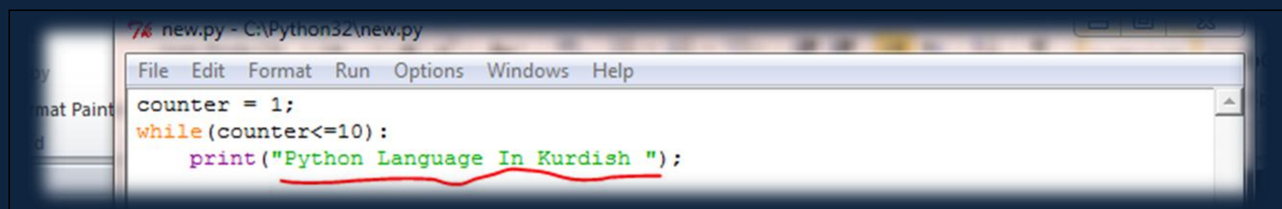
به كاردێنين بۆ ئه م مه به سته

دوای ئه وه ی ئه و فرمانه مان نووسی ئیستا ده مانه وێت مه رج دابنێین بۆ راوه ستانی ئه و کاره ی که بریاره رووبدات واته ئه و ووشه یه ی که ١٠ جار دووباره ببێته وه بۆ ئه وه ی کارێك ده جار ئه نجام بدرێت پێویسته مه رجه که وا دابنێین " هه تا وه کوو ئه و گۆڕاوه بچوکترو یه کسان بێت به ده " کاره که مان بۆ دووباره بکاته وه !

باشه ئێستا مه رجه که شمان دیاری کرد ئیستا ئه وه ی ماوه ته وه ئه وه یه که ئه و کاره دیاری بکه ین که ده مانه وێت ١٠ جار دووباره ببێته وه !

باشه ئێستا با ئه و پرۆگرامه تاقی بکه ینه وه بزانین چه ند جار ئه و نووسینه مان بۆ دووباره ئه کاته وه تۆ ش تاقی که ره وه :

ئایا نووسینه که ۱۰ جار دووباره بویه وه ؟ بێگومان نه خێر له به رچی ئه گه ر سه یری مه رجه که مان بکه ین وتمان هه تا ئه و کاته ی گۆراوه که مان بچوکتر ئه بێت له ۱۰ ئه وا کاره که مان هه ر بۆ دووباره بکاته وه باشه ئا یا گۆڕاوه که مان له ۱ زیاد ئه کات ؟ بێگومان نه خێر له به ر ئه وه گۆڕاوه که مان هه ر نرخه که ی ۱ ئه بێت که واته مه رجه که مان بۆ هه میشه راسته چونکه نرخی گۆڕاوه که مان بچوکتره له ۱۰ !

باشه ئێستا که کێشه که مان دۆزیه وه ئه م جاره کاتی ئه وه هاتووه که چاره سه ری بکه ین بۆ ئه وه ی هه ر جاره و که مه رجه که مان ئه پشکنێت که مه رجه که مان دروست بوو ئه وا کاره که مان بۆ ئه نجام ئه دات وه هه روه ها که کاره که مان بۆ ئه نجام ئه دات واته هه ر جاره وه که کاره که مان بۆ ئه نجام ئه دات گۆڕاوه که مان یه ك یه ك زیاد بكات !

واته سه ره تا که گۆڕاوه که مان ۱ بوو ئه وا که کاره که ئه نجام ئه دات ئه بێت به ۲ دیسان مه رجه که مان دروست بوو چونکه ۲ بچوکتره له ۱۰ دیسان ووشه که مان بۆ پیشان ئه دات وه هه روه ها گۆڕاوه که مان له ۲ ه وه ئه بێت به ۳ که چی دیسان مه رجه که مان دروست بوو چونکه ۳ بچوکتره له ۱۰ دیسان کاره که ئه نجام ئه دات واته ئه م کاره به رده وام ئه بێت هه تا ئه و کاته ی نرخی گۆڕاوه که مان ئه بێت به ۱۱ که نرخی گۆڕاوه که مان بوو به ۱۱ ئه و کات مه رجه که مان هه ڵه یه ! چونکه ۱۱ بچوکتر نیه له ۱۰ به ڵکو گه وره تره که گه وره تر بوو ئیتر کاره که هیچی تر دووباره نابێته وه چونکه مه رجه که کۆتایی پێهات !

```
counter = 1;
while(counter<=10):
    print("Python Language In Kurdish ");
    counter = counter +1;
```

وه ئه بینین هه ر جاره وه که کاره که ئه نجام ئه دات نرخی گۆڕاوه که مان کۆ ده کرێته وه له گه ڵ یه ك واته نرخی ئه و گۆڕاوه ی که دروستمان کردووه بۆ راوه ستانی کاره که مان هه ر جاره و یه ك یه ك زیاد ئه کات !

ئیستا سه یری ئه نجامه که ی بکه ن ئه و ووشه یه ده بێت ۱۰ جار دووباره ببێته وه !

```
>>>
Python Language In Kurdish
Python Language In Kurdish
Python Language In Kurdish
Python Language In Kurdish
Python Language In Kurdish
Python Language In Kurdish
Python Language In Kurdish
Python Language In Kurdish
Python Language In Kurdish
Python Language In Kurdish
>>>
```

وه بۆ ئه وه ی ببینین که چۆن نرخی گۆڕاوه که مان له ١ یه وه یه ك یه ك زیاد ئه كات هه تا ئه بێت به ١٠ ئه وه ئه و گۆڕاوه پرێنت ئه که ین :

```
counter = 1;
while(counter<=10):
    print(counter);
    print("Python Language In Kurdish ");
    counter = counter +1;
```

ئیستا ئه گه ر سه یری ئه نجامه که بکه ین ئه وا ده بینین گۆڕاوه که مان چۆن یه ك یه ك زیاد ئه كات هه ر جاره ی که ووشه که مان بۆ پیشان ئه دات :

```
1
Python Language In Kurdish
2
Python Language In Kurdish
3
Python Language In Kurdish
4
Python Language In Kurdish
5
Python Language In Kurdish
6
Python Language In Kurdish
7
Python Language In Kurdish
8
Python Language In Kurdish
9
Python Language In Kurdish
10
Python Language In Kurdish
>>>
```

نموونه : بۆ ئه وه ی زیاتر له بابه ته که بگه ن ئه وا نموونه یه کی ترتان بۆ شیکار ئه که م، باشه ئیستا ده مانه وێت ژماره یه ك داخل بكه ین به کیبورد ئه و ژماره یه دوو دوو زیاد بكات به مه رجێك ژماره که له ٢٠ زیار نه بێت ، باشه سه ره تا گۆڕاوێك دروست ئه که ین که گۆڕاوه که وا بكات ژماره به هۆی کیبورد داخل بکه ین , :

```
x=int(input("enter:"));
```

باشه ده مانه وێت هه تا کوی ئه و ژماره یه ی که داخلی ئه که ین ز یاد بكات , باشه وادا ئه نێین که ژماره که گه یشت به ٢٠ راسته و خۆ کاره که کۆتای پێبێت , که واته ده بێت مه رجێك دابنێین مه رجه که به و شێوازه ئه بێت " هه تا ئه و کاته ی که گۆڕاوه که بچوکتر و یه کسانه به ٢٠ " ئه وه ئه و ژماره یه ی که داخلمان کردووه هه ر دوو دوو زیاد بكات ئه وه بریتی بوو له مه رجی دوو باره بوونه وه ی کاره که مان !

```
x=int(input("enter:"));
while (x<=20):
```

باشه ئیستا مه رجه که شمان دانا به ڵام ده بێت وابکه ین گۆڕاوه که مان دوو دوو زیاد بكات واته ئه و ژماره یه ی که داخلی ئه که ین دوو دوو زیاد ئه کات هه تا ئه و کاته ی ئه گات به ٢١ ئه و کات کاره که مان کۆتای پێدێت چونکه مه رجه که مان دروست نابێت گۆڕاوه که مان گه وره تر ئه بێت له ٢٠ :

```
x=int(input("enter:"));
while (x<=20):
    print(x);
    x = x+2;
```

ئيستا ئه گه ر ژماره ٨ داخل بكه ين سه يركه چۆن ئه و ژماره يه دوو دوو زياد ئه كات هه تا وه كو ئه گات به ٢٠ !

```
enter:8
8
10
12
14
16
18
20
>>>
```

X 2= X1 + 2;

ئه م كاره چۆن ئه نجام ئه درێت سه ره تا كه ئێمه ژماره ٨ داخل ئه كه ين بۆ نمونه ئه وا نرخی

X1 = 8

كه له گه ڵ ٢ كۆ ئه كرێته وه ئه بێت به ١٠ كه واته نرخه كه ئه بێت به

X2 = 10

وه

X1 = 10

ديسان كه له گه ڵ ژماره ٢ كۆ ئه كرێته وه به م شێوازه زياد ئه كات !

" **هه ميشه هه وڵده چونكه باشترين رێگه يه بۆ ئامانجه كانت** "

نووسه ر : دانا صدرالدين

زانكۆی سۆران – زانستی كۆمپيوته ر

قۆناغی دووه م

راهێنان ٥

١- پرۆگرامێك بنووسه كه من ژماره ٧ داخل بكه م ئه وا جارانى ژماره ٧ م پێبدات هه تا كو ١٠ واته به م شێوازه وه هه روه ها ئه نجامه كه شى وه ك ئه مه ى خواره وه بێت :

7 X 1 = 7

7X2 = 14

....

7X10 = 70

واته هه ر ژماره يه ك كه داخل بكه م ئه وا خشته ى لێدانه كه م پێبدات هه تا ژماره ١٠ ؟

٢- به رنامه يه كم بۆ بنووسه كه ئه م كاره م بۆ ئه نجام بدات واته كاتێك من ژماره ٦ داخل بكه م ئه وا به م شێوازه كار بكات :

1X2X3X4X5X6 = 720

واته هه ر ژماره يه ك داخل بكه م هه مان كارم بۆ ئه نجام بدات وه ئه نجامه كه شم پيشان بدات ؟

٣- به رنامه يه ك دروست بكه كه من ژماره يه ك داخل ئه كه م ئه وا ئه و ژماره يه ئه گه ر گه وره تر بوو له ٢ ئه وا بنوسرێت " دروسته " ئه گه ر نا " دروست نيه " به ڵام شتێك ئه نجام بده هه ر كاتێك ژماره كه مان داخل كرد وه مه رجه كه دروست بوو دواتر داواى ئه وه ت لێبكات كه ئه گه ر ژماره ١ داخل بكات ئه وا به رنامه كه بوه ستێت به ڵام هه ر ژماره يه كى تر داخل بكه يت به رنامه كه دووباره كار بكاته وه ؟

For

ئه م فرمانه ش وه كو فرمانه كه ی پێشوو هه مان كاری دووباره بوونه وه ی كردارێك ئه نجام ئه دات واته بۆ ڕودانی كارێك كه بمانه وێت كاره كه مان دووباره ببێته وه ئه وا مه رج ده بێت دابنێين بۆ وه ستانی كاره كه مان تاوه كو بزانين كاره كه مان له كوێ له دووباره بوونه وه ئه وه ستێت ئه توانين ئه م فرمانه به كاربهێنين .

نموونه ده مانه وێت ووشه يه ك ١٠ جار دووباره ببێته وه بۆ نموونه سه ره تا گۆڕاوێك دروست ئه كه ين

```
For x
```

ئيستا گۆڕاوێكمان دروست كرد دواتر ئه م فرمانه ئه نووسين

```
For x in range
```

واته گۆڕاوه كه مان له و مه ودايه دا بێت دوای ئه وه سه ره تا نرخی گۆڕاوه كه مان ئه نووسين

```
For x in range (0)
```

ئيستا نرخی گۆڕاوه كه مان بوو به 0 واته گۆڕاوه كه مان سفره به ڵام ئێمه ده بێت مه رج دابنێين بۆ كاره كه مان واته تاوه كو كاره كه مان دووباره ببێته وه بۆ ئه م كاره له دوای نرخی گۆڕاوه كه مان ئه نووسين ١٠ واته هه تا وه كو گۆڕاوه كه مان بچوكتر و يه كسان ئه بێت به ١٠ ئه وا كاره كه مان هه ر بۆ دووباره ئه كاته وه

```
For x in range (0,10):
```

دوای ئه وه ی مه رجه كه شمان دياری كرد ده بێت وابكه ين كه نرخی گۆڕاوه كه مان يه ك يه ك زياد بكات بۆيه له دوای مه رجه كه مان ژماره ١ ئه نووسين واته گۆڕاوه كه مان يه ك يه ك زياد ئه كات هه تاوه كو ئه گات به ١١ كه گه شت به ١١ ئه و كات كاره كه مان ده وه ستێت چونكه مه رجه كه مان هه ڵه ده رده چێت

```
For x in range (0,10,1):
```

ئيستا ئه گه ر ئه و كاره دياری بكه ين كه ده مانه وێت رووبدات ئه وا ده ينوسين بۆ نموونه ده مانه وێت بۆ مان بنووسێت " خۆشمه وێيت "

```
File  Edit  Format  Run  Options  Windows  Help
for x in range (0,10,1):
    print("خوشمه ویـیـت ");
```

ئیستا ئه گه ر سه یری ئع نجامه که ی بکه ین ده بینین ١٠ جار ئه م ووشه یه دووباره بۆته وه

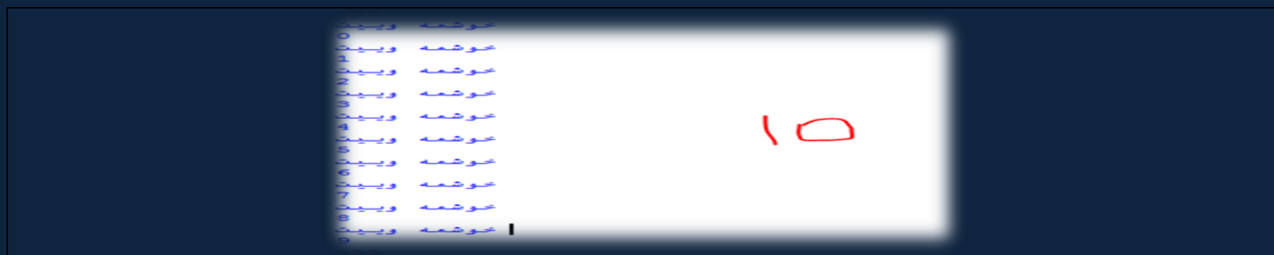
```
Type "copyright", "credits" or "license()" for more information.
>>> ================================ RESTART ================================
>>>
خوشمه ویـیـت
خوشمه ویـیـت
خوشمه ویـیـت
خوشمه ویـیـت
خوشمه ویـیـت
خوشمه ویـیـت
خوشمه ویـیـت
خوشمه ویـیـت
خوشمه ویـیـت
خوشمه ویـیـت
>>>
```

10

بۆ نمونه ئه گه ر بمانه وێت گۆڕاوه که مان ببینین که چۆن نرخه که ی زیاد ئه کات یه ك یه ك ئه وا ئه م کاره ئه که ین

```
*new.py - C:\Python32\new.py*
File  Edit  Format  Run  Options  Windows  Help
for x in range (0,10,1):
    print("خوشمه ویـیـت ");
    print(x);
```

ئه نجامه که ی سه یرکه ن

وه هه روه ها به م شێوازه ئه توانين مه رج دابنێين بۆ دووباره بوونه وه ى كاره كه مان سه ره تا ناو گۆڕاوه كه ئه نووسين دواتر نرخ ئه ده ين به گۆڕاوه كه دواتر مه رجه كه ى بۆ دائه نێين دواتريش گۆڕاوه كه مان زياد ئه كه ين جا چ يه ك يه ك چ دوو دوو .... هتد به ئاره زووى خۆته

نموونه يه كى تر :

ده مانه وێت ژماره يه ك داخل بكه ين دواتر ئه و ژماره يه ى داخل بكه ين ببێت به مه رجى دووباره بونه وه ى كاره كه مان سه ره تا گۆراوێك دروست ئه كه ين ئه وگۆڕاوه رێ به وه بدات كه به هۆى كيبورد ژماره داخل بكه ين

```
X = int(input('enter:'));
```

دواى ئه وه گۆراوێكى تر دروست ئه كه ين نرخێكى پێ ئه ده ين به م شێوازه

```
For y in range (1,):
```

ئيستا نرخه كه مان دا به گۆڕاوى دووه م كه تايبه ته به وه ستانى كاره كه مان كه نرخه كه ى بريتيه له ١ باشه ئيستا مه وه ته وه مه رج دابنێين به لاْم ئێمه ووتمان مه رجه كه به كيبورد داخل ئه كه ين بۆيه ته نها ناوى ئه و گۆڕاوه ئه نووسين كه تايبه ته به داخل كردنى ژماره

```
X = int(input('enter:'));
For y in range (1,X):
```

دواتر گۆڕاوى دووه مان چه ند چه ند زياد بكات بۆنموونه با گۆڕاوه كه مان دوو دوو زياد بكات

```
X = int(input('enter:'));
For y in range (1,X,2):
```

باشه ده مانه وێت ئه و ووشه یه مان بۆ دووباره بکاته وه " کوردستان "

```
X = int(input('enter:'));
for y in range (1,X,2):
    print("Kurdistan");
```

باشه ئێستا سه یری ئه نجامه که ی بکه به لاّم ووتمان به کیبورد مه رجه که مان دیاری ئه که ین بۆ نموونه به کیبورد دیاری ئه که ین که گۆڕاوه که مان له چه ند بچوکتر بێت بۆ دووباره بوونه وه ی کاره که مان باشه ئیستا ژماره ١٤ داخل بکه :

```
enter:14
Kurdistan
Kurdistan
Kurdistan
Kurdistan
Kurdistan
Kurdistan
Kurdistan
```

راهێنان ٦

١- به رنامه یه ك بنووسه که ژماره ١٠ داخل بکه م هه موو ژماره جووته کانم بۆ ریز بکات واته به م شێوازه " ٢،٤،٦،٨،١٠ " به م شێوازه ؟

Function

ئه كێك له و فرمانه به سوودانه ی كه له زۆربه ی زمانه كانی پرۆگرامسازیدا بوونیان هه یه ئه م فرمانه ی سه ره وه كه به مانای نه خشه دێت , به هۆی ئه م فرمانه وه ئه توانین كارێك ئه نجام بده ین واته نه خشه یه ك دروست ئه كه ین ئه و نه خشه یه كارێكی پێ ئه سپێرین به لآم ئه و نه خشه یه كاره كه ی خۆی ئه نجام نادات هه تا ئه و كاته ی ئێمه بانگی ئه كه ین واته به ئاره زوی خۆمانه ئه توانین نه خشه كه مان به كاربهێنین یان به كاری بهێنین ره نگه بڵێت باشه سوودی چیه ؟

بۆ نموونه كاتێك تۆ به رنامه یه ك دا ئه ڕێژیت واته به رنامه یه ك ئه نووسیت له وانه یه له ناو به رنامه كه كارێك چه ند جارێك دووباره ببێته وه جا له به ر ئه وه تۆ هه م بۆ ئه وه ی ئه و كاته ت بۆ بگه رێته وه كه به هۆی ئه وه ی چه ند جارێك هه مان كار دووباره ئه نووسیته وه وه هه م بۆ ئه وه ش كه پێویست ناكات ئه و كاره هه ر دووباره بكه بته وه وه هه روه ها شوێنی كه متر ئه گرێت ئه گه ر تۆ یه ك جار نه خشه یه ك دروست بكه یت ئه و كاره ی پێبسپێریت له هه ر كاتێك ویستت به كاری بێنیت ئه وا ئه توانیت بانگی نه خشه كه ت بكه یت بۆ ئه وه ی كاره كه ی ئه نجام بدات .

بۆ دروستكردنی نه خشه سه ره تا ده بێت ئه م فرمانه بنووسین def كه به كاردێت بۆ دروستكردن

```
def
```

دوای ئه مه ده بێت ناوێك بۆ نه خشه كه مان دیاری بكه ین بۆ ئه وه ی ئه گه ر ویستمان كار به نه خشه كه مان بكه ین یان بانگی بكه ین ئه وا ده بێت ناوێك هه بێت بۆ ئه وه ی بیناسینه وه !

```
Def  SoranU():
```

ئیستا وه ك ئه بینین ناوێكمان دیاری كرد بۆ نه خشه كه مان دوای ئه وه ی كه نه خشه یه كمان دروستكرد ئیستا ده مانه وێت كارێك بده ین به و نه خشه یه ی كه دروستمان كردووه واته هه ر كاتێك ئه و نه خشه یه مان بانگكرد ئه وه ئه و كاره مان بۆ ئه نجام بدات كه بۆی دیاری كراووه

بۆ نموونه ده مانه وێت نووسینێكمان (رسته) بۆ ده ربخات به م شێوازه ی خواره وه :

```
File Edit Format Run Options Windows Help
def SoranU():
    print("It IS My College ");
```

باشه ئیستا نه خشه كه مان دیاری كرد وه كاریكمان پێی سپاردووه به لام ئه گه ر ئه مه كار پێبكه ین وه سه یری ئه نجامه كه ی بكه ین هیچ كاریكمان بۆ ئه نجام نادات چونكه ئه وه نه خشه یه وه سیفه تی نه خشه ئه وه یه كاره كه ی ئه نجام نادات هه تاوه كو بانگی نه كه ین !!!

بۆ نمونه من ده مه وێت بانگی نه خشه كه م بكه م بۆ ئه وه ی ئه و كاره ی كه پێی سپێردراووه ئه نجامی بدات تاوه كو ئه نجامی كاره كه م ببینم به م شێوازه بانگی نه خشه كه مان ئه كه ین كه ناوی ئه و نه خشه یه ئه نووسین كه ده مانه وێت بانگی بكه ین چوونكه له وانه یه تۆ چه ند نه خشه یه كت هه بێت له ناو به رنامه كه ت :

```
File Edit Format Run Options Windows Help
def SoranU():
    print("It IS My College ");

SoranU();
```

ئیستا سه یری ئه نجامه كه ی بكه ن

```
Python 3.2.2 (default, Sep  4 2011, 09:51:08) [MSC v.1500 32 bit (Intel)] on win
32
Type "copyright", "credits" or "license()" for more information.
>>> ================================ RESTART ================================
>>>
>>> ================================ RESTART ================================
>>>
It IS My College
>>>
```

نموونه :

بۆ نموونه ده مه وێت دوو نه خشه دروست بکه م دوای ئه وه ی هه ردوو نه خشه که مان دروستکرد ئه م جاره ده مه وێت کاریان پێبسپێرم وه هه روه ها مه رج دابنێم بۆ ئه وه ی کام نه خشه بانگبکرێت

١ – سه ره تا نه خشه یه ك دروست ئه که ین وه هه روه ها کارێك ئه ده ین به نه خشه ی یه که م به م شێوازه ی خواره وه

```
def one():
    print("you choose first Function");
```

باشه ئیستا نه خشه ی یه که مان دروستکرد وه کارێکمان پێی سپاردووه به ڵام جاری هیچ کارێك ئه نجام نادات چونکه بانگمان نه کردووه

٢- ئه م جاره هه ڵده ستین به دروستکردنی نه خشه ی دووه م وه ناوێکی جیاواز له ناوی نه خشه ی یه که می بۆ دائه نێین بۆ ئه وه ی جیاواز بن له گه ڵ یه کتر دوای ئه وه کارێکی پێ ئه سپێرین به م شێوازه :

```
def one():
    print("you choose first Function");


def last():
    print("you choose Last Function");
```

٣- ئیستا ده مانه وێت به کارهێنه ر ژماره داخل بکات به هۆی کیبۆرد دواتر مه رجی بۆ دائه نێین ئه گه ر ژماره که یه کسان بوو به 1 ئه وا نه خشه ی یه که م بانگبکرێت وه ئه گه ر نا واته ئه گه ر ژماره که واته ئه و ژماره ی که داخلی ئه که ین یه کسان نه بوو به 1 ئه وا نه خشه ی دووه م بانگبکرێت کاره که ی ئه نجام بدات :

```
def one():
    print("you choose first Function");


def last():
    print("you choose Last Function");

x=int(input("Enter:"));
if(x==1):
    one();
else:
    last();
```

باشه ئيستا ده مانه وێت ئه نجامی كاره كه مان ببينين كاتێك كار به ئه و به رنامه یه ئه كه ین راسته وخۆ داوات لێئه كات كه ژماره یه ك داخل بكه یت ئيمه ئه گه ر ژماره ١ داخل بكه ین ئه وا نه خشه ی یه كه م بانگ ئه كرێت چونكه مه رجه كه مان دروست ئه بێت :

```
>>> ================================ RESTART ================================
>>>
Enter:1
you choose first Function
>>>
```

به ڵام ئه گه ر هه ر ژماره یه كی تر جگه له ژماره ١ داخل بكه یت ئه وا نه خشه ی دووه م كار ده كات

```
Type "copyright", "credits" or "license()" for more information.
>>> ================================ RESTART ================================
>>>
Enter:2
you choose Last Function
>>>
```

ئيستا فيرى ئه وه بووين وه له وه گه يشتين كه چۆن نه خشه دروست بكه ين وه هه روه ها بانگى بكه ين به ڵام ئه توانين له ناو نه خشه دا گۆڕاوه به كاربهێنين واته كاتێك نه خشه يه ك دروست ئه كه ين گۆڕاوێكى پێ ئه ده ين دواى ئه وه ى كه بانگى نه خشه كه مان كرد له كاتى بانگكردنى نه خشه كه نرخى گۆڕاوه كه ديارى ئه كه ين !!!

بۆ نمونه سه ره تا نه خشه يه ك دروست ئه كه ين وه له ناو نه خشه كه گۆڕاوێك دروست ئه كه ين به ناوى X

```
Def test(X):
```

وه ئه بينين نه خشه يه كمان دروست كرد وه دواتر گۆڕاوێكمان به كارهێنا له ناو له نه خشه كه مان كه دواى ئه وه ى بانگى نه خشه كه ئه كه ين نرخ ئه ده ين به گۆڕاوه كه مان بۆ نمونه ده مانه وێت نرخى گۆڕاوه كه مان له گه ڵ ژماره ٢ كۆ بكه ينه وه وه ئه نجامه كه مان له گۆڕاوێكى نوێ پيشان بدات

```
def test(X):
    y = X+3;
    print(y);
```

سه يركه ن نه خشه يه كمان دروست كرد وه گۆڕاوێكمان ديارى كرد بۆ نه خشه كه مان دواتر ئه و گۆڕاوه ى كه له ناو نه خشه كه دا هه يه كۆمان كرده وه له گه ل ژماره ٣ به ڵام ئيستا گۆڕاوه گۆڕاوه كه مان هيچ نرخێكى نيه

بۆ يه له و كاته ى بانگى گۆڕاوه كه مان ئه كه ين ئه وا نرخى پێ ئه ده ين به م شێوازه

```
def test(X):
    y = X+3;
    print(y);

test(3);
```

سه يركه ن له و كاته ى بانگى نه خشه كه مان كرد ئه وا ده بينين نرخێكمان پێدا كه نرخه كه بو به ٣ دواتر له ناو نه خشه كه نرخى ئه و گۆڕاوه ى كه په يوه سته به نه خشه كه مان له گه ڵ ژماره ٣ كۆده بێته وه نرخه كه ى بوو به ٦

```
32
Type "copyright", "credits" or "license()" for more information.
>>> ================================ RESTART ================================
>>>
6
>>>
```

ئيستا له و كاته ى كه بانگى نه خشه كه مان ئه كه ين ئه گه ر ژماره يه كى تر بده ين به گۆڕاوه كه ما ن ئه وا ئه نجامه كى جياواز ده بێت

```
File  Edit  Format  Run  Options  Windows  Help
def test(X):
    y = X+3;
    print(y);

test(7);
```

ئه نجامه كه ى :

```
Type "copyright", "credits" or "license()" for more information.
>>> ================================ RESTART ================================
>>>
10
>>>
```

نموونه :

ده مانه وێت نه خشه یه ك دروست بکه ین دواتر دوو گۆڕاو له گه ڵ نه خشه که دا هه بن دواتر له ناو نه خشه که هه ردوو گۆڕاوه که کۆ بکرێنه وه دواتر نرخی هه ردوو نه خشه که به هۆی کیبۆرد داخل بکه ین.

بۆ ئه م کاره سه ره تا نه خشه یه ك دروست ئه که ین وه دوو گۆڕاو دروست ئه که ین :

```
File  Edit  Format  Run  Options  Windows  Help
def test(x,y):
    z = x+y;
    print(z);
```

نه خشه که مان دروست کرد وه نه خشه که مان دوو گۆڕاوی هه یه وه نرخی هه ردوو گۆڕاوه که ش به هۆی کیبۆرد داخل ئه که ین به م شێوازه :

```
new.py - C:\Python32\new.py
File  Edit  Format  Run  Options  Windows  Help
def test(x,y):
    z = x+y;
    print(z);


test(int(input("enter num1:")),int(input("enter num2:")));
```

x   y

باشه ئیستا سه یری ئه نجامه که ی بکه داوات لێئه کات ژماره ی یه که م داخل بکه یت دواتر ژماره ی دووه م دوای ئه وه هه ردوو ژماره که کۆئه کرێته وه :

```
Type "copyright", "credits" or "license()" for more information.
>>> ================================ RESTART ================================
>>>
enter num1:3
enter num2:2
5
>>>
```

ئه مه ی سه ره وه بریتیه له ئه نجامه كه ی .

نووسه ر : دانا صدرالدين

زانكۆی سۆران – زانستی كۆمپیوته ر

Tuple

ئێمه فێری ئه وه بووین که ئه توانین گۆڕاو دروست بکه ین وه ئه توانین نرخیشیان پێبده ین به ڵام ناتوانین له یه ك نرخ زیاتر تایبه ت بکه ین به گۆڕاوێك ! به ڵام به هۆی ئه م فرمانه وه ئه توانین زیاتر له یه ك نرخ ته رخان بکه ین یاخود بیده ین به گۆڕاوێك

وه ئه و نرخانه ی که تایبه ت ئه که ین به گۆڕاوێك هه ر نرخه و شوێنی خۆی هه یه واته که من نرخی یه که م ئه ده م به گۆڕاوه که م ئه وا شوێنه که ی ئه بێت به 0 که واته ئه گه ر بمه وێت نرخی یه که م وه ربگرم له گۆڕاوه که م ئه وا ده بێت بانگی شوێنه که ی بکه م که بریتیه له 0 !!

بۆ نموونه گۆڕاوێك دروست ئه که ین وه ئه و نرخانه ی پێ ئه ده ین :

٢٢،٣٣،٤٤،٥٥،٧٧

ئیستا سه یرکه ن چۆن گۆڕاوه که دروست ئه که ین :

```
X = (22,33,44,55,77);
```

وه ك ووتم هه ر یه ك له و نرخانه ی که دامان ناون ئه وا شوێنیان هه یه وه شوێنه کانیش له سفره وه ده ست پێ ئه که ن واته ئیستا شوێنی ئه و نرخانه به م شێوازه یه :

شوینه کان	0	1	2	3	4
نرخه کانیا ن	22	33	44	55	77

ئیستا ئه گه ر شوێنی 2 وه ربگرین نرخه که ی واته ئه و نرخه ی که له و شوێنه هه یه بریتیه له 44 واته هه رکاتێك ویستمان ژماره 44 به کاربهێنین ئه وا پێویسته بانگی شوێنی 2 بکه ین !

ئیستا چۆن بتوانین بانگی ئه و نرخانه بکه ین واته ئه گه ر بمانه وێت یه ك له و نرخانه به کاربهێنین ئه وا چۆن ئه و کاره ئه که ین سه ره تا ناوی گۆڕاوه که ئه نووسین , دواتر شوێنی ئه و گۆڕاوه ی که ئه ته وێت به کاری بهێنیت بۆ نموونه من ده مه وێت ژماره ٧٧ به کاربهێنم ده بێت بزانم ئه و ژماره ی که ده مه وێت به کاری بهێنم شوێنه که ی چه نده , ئیستا شوێنی ئه و ژماره یه بریتیه له ٤ که واته شوێنی ژماره 4 بانگ ئه که م :

```
X [4];
```

ئيستا ئه گه ر ئه مه ی سه ره وه بيكه ين به نموونه به م شێوازه ئه بێت :

```
File  Edit  Format  Run  Options  Windows  Help
x = (22,33,44,55,77);

print(x[4]);
```

ئيستا ئه گه ر سه يری ئه نجامه كه ی بكه ين ده بينين ژماره ٧٧ پيشان ئه دات چونكه ئه و شوێنه ی كه بريتيه له 4 نرخه كه ی بريتيه له ٧٧ سه يركه ن :

```
>>> ============================== RESTART ==============================
>>>
77
>>>
>>>
```

نموونه : ئه گه ر بمانه وێت هه ر له نموونه ی سه ره وه ئه و دوو ژماره يه كۆ بكه ينه وه كه له خانه ی واته شوێنه كه يان بريتيه له ٢ ، ٤ كه واته به م شێوازه ئه م كاره ئه كه ين :

```
File  Edit  Format  Run  Options  Windows  Help
x = (22,33,44,55,77);

ko = x[2]+x[4];

print(ko);
```

= 121

سه يری ئه نجامه كه ی بكه ن :

```
Python 3.2.2 (default, Sep  4 2011, 09:51:08) [MSC v.1500 32 bit (Intel)] on win
32
Type "copyright", "credits" or "license()" for more information.
>>> ================================ RESTART ================================
>>>
121
>>>
```

نووسه ر : دانا صدرالدين خدر

زانكۆى سۆران – زانستى كۆمپيوته ر

کۆتای

خوێنه ری خۆشه ویست ئه مه ی که له م کتێبه دا باس کراوه دلۆپێکی زور زور بچوکه له ده ریای مه زنی پرۆگرامسازیدا , لیره دا کۆتای به باسکردنی ئه و بابه ته ئه هینم هیوام وایه بابه ته که م به جوانی روون کردبێته وه وه به جوانی سه ره تایه ك فیرببن له جیهانی به رنامه دارێژیدا .

وه هه ر هه ڵه یه ك که له بابه ته که دا بوونی هه بێت یان له هه ر شتێکدا ئه وا هیوام وایه بم به خشن وه هیوام وایه ئاگادارم بکه نه وه بۆ ئه وه ی له بابه ته کانی تردا ئه م هه ڵانه دووباره نه که مه وه وه له کۆته یدا هیوام وایه به رده وام بم بۆ بڵاوکردنه وه ی زانیاری ده رباره ی کۆمپیوته ر به زمانی شرینی کوردی له هه موو بواره کانی کۆمپیوته ردا بۆ ئه وه ی گه نجی کورد شاره زای هه بێت ده رباره ی بابه ته کانی کۆ مپیوته ر و بواره جیا جیکانیدا .

وه داواکارم له و که سانه ی که ئه گه ر زانیاریه کی بچوکیشیان هه یه ئه وا هیوام وایه به بێ دوو دڵی بڵاوی بکه نه وه بۆ ئه وه ی هه موو مان سوود به یه ك بگه ینین وه خزمه تی کتێبخانه ی کوردی بکه ین له هه موو بوارێکدا , له کۆتایه که ی هیوادارم که ئاگاارم بکه نه وه له هه ر هه ڵه یه کدا به م ناونیشانانه ی خواره وه , هیوای سه رفرازی و سه ر که وتن بۆ هه مووتان ئه خوازم .

نووسه ر : دانا صدرالدين

زانکۆی سۆران – زانستی کۆمپیوته ر

Blue.dana2292@yahoo.com

Facebook.com/2292.dana

شیکاری پرسیاره کانی راهێنانه کان

راهێنانی یه که م

پرسیاری یه که م

```
x = int(input("zhmaray aykam :"));
y = int(input("zhmaray dwam :"));

z = x-y;
print(z);
```

ئه نجامه كه ى

```
>>>
zhmaray aykam :5
zhmaray dwam :3
2
>>>
```

پرسيارى دووه م

```
x = int(input("zhmaray aykam :"));
z = x * 3;
print(z);
```

ئه نجامه كه ى

```
>>> ============================== RESTART ==============================
>>>
zhmaray aykam :7
21
>>>
```

راهێنانی دووه م

پرسیاری یه كه م

```
File Edit Format Run Options Windows Help
x = 20 ;
y = 1200
z = 20*1200;
if(z>=20000):
    print("aw bra parayat la 20000 zyatra ");
```

ئه نجامه كه ی

```
Type "copyright", "credits" or "license()" for more information.
>>> ================================ RESTART ================================
>>>
aw bra parayat la 20000 zyatra
>>> |
```

پرسیاری دووه م

```
File Edit Format Run Options Windows Help
x= input("nawakat daxl bka :");
if(x=="soran"):
    print("aw nawa pishtr bakar hatwa");
```

ئه نجامه كه ی

```
>>> ================================ RESTART ================================
>>>
nawakat daxl bka :soran
aw nawa pishtr bakar hatwa
>>>
```

پرسیاری سێیه م

```
File  Edit  Format  Run  Options  Windows  Help
x= int(input("dahatakat daxl bka :"));
if(x>200000):
    print("dahatakat la asti xoyati ");
```

ئه نجامه كه ی

```
>>>
dahatakat daxl bka :200001
dahatakat la asti xoyati
>>>
```

پرسیاری چواره م

```
30 / 46
File  Edit  Format  Run  Options  Windows  Help
x = int(input("zhmaray yakam :"));
y = int(input("zhmaray dwam :"));

if(x>y):
    print("zhmaray yakam gawratra la zhmaray dwam ");

if(y>x):
    print("zhmaray dwam gawratra la zhhmaray yakam");

if(x==y):
    print("zhmaray yakam yaksana ba zhmaray dwam !");
```

ئه نجام ئه گه ر ژماره ی یه كه م گه وره تر بوو

```
>>>
zhmaray yakam :5
zhmaray dwam :4
zhmaray yakam gawratra la zhmaray dwam
>>>
```

ئه نجام ئه گه ر ژماره دووه م گه وره تر بوو

```
>>>
zhmaray yakam :4
zhmaray dwam :5
zhmaray dwam gawratra la zhhmaray yakam
>>>
```

ئه نجام ئه گه ر هه ردوو كيان يه كسان بوون

```
>>>
zhmaray yakam :2
zhmaray dwam :2
zhmaray yakam yaksana ba zhmaray dwam !
>>>
```

راهێنانی سێیه م

پرسیاری یه که م

```
x= 150000
y = 1200
z= x%y;
if(z==0):
    print("mawa namawatawa ");
else:
    print("mawa mawatawa");
```

ئه نجامه که ی

```
Type "copyright", "credits" or "license()" for more information.
>>> ================================ RESTART ================================
>>>
mawa namawatawa
>>>
```

پرسیاری دووه م

```
x = int(input("zhmaray yakam :"));
y = int(input("zhmaray dwam :"));
if(y==0):
    print("ko krdnawa anjam nadam !");
else:
    z = x + y;
    print(z);
```

ئه نجامی ١

```
Type "copyright", "credits" or "license()" for more information.
>>> ================================ RESTART ================================
>>>
zhmaray yakam :2
zhmaray dwam :3
5
>>>
```

ئه نجامی ٢

```
>>>
zhmaray yakam :2
zhmaray dwam :0
ko krdnawa anjam nadam !
>>>
```

پرسیاری سێیه م

```
x = int(input("enter :"));
z = x%2;
if(z==0):
    print("zhmaraka juta");
else:
    print("zhmaraka taka ");
```

ئه نجامی ١

```
>>> ================================ RESTART ================================
>>>
enter :3
zhmaraka taka
>>>
```

ئه نجامی ٢

```
>>>
enter :6
zhmaraka juta
>>>
```

پرسیاری چواره م

```
x = int(input("enter :"));

a = x / 10000;
re = x % 10000;
b = re / 1000;
re = re % 1000;
c = re / 100 ;
re = re % 100;
d = re / 10 ;
re = re % 10;


print(re,d,c,b,a);
```

ئه نجام

```
>>>
enter :12345
5 4.5 3.45 2.345 1.2345
>>>
```

پرسيارى پێنجه م

```
x = int(input("enter :"));

a = x / 25000;   ## ama bo 25000 yakaya
re = x % 25000;

b = re / 10000;  ## ama bo 10000 yakaya
re = re % 10000;

c = re /5000     ## ama bo  5000 yakaya
re = re % 5000;

d = re / 1000 ;  ## ama bo 1000 yakaya
re = re % 1000;

e = re / 500 ;   ## ama bo 500 yakaya
re = re % 500 ;

f = re / 250 ;   ## ama bo 250 yakaya
re = re % 250 ;

## esta agar 25000 habu pishanman bdat yan 1000 e yan 5 yan 500 yan 250

if(a!=0):
    print('we have ',a,' == 25000');

if  (b!=0):
    print('we have ',b,'== 10000');

if(c!=0):
    print('we have ',c,'== 5000');

if(d!=0):
    print('we have ',d,'== 1000');
if(e!=0):
    print('we have',e,'== 500');

if(f!=0):
    print('we have ',f,'== 250');
```

ئه نجام

```
Type "copyright", "credits" or "license()" for more information.
>>> ================================ RESTART ================================
>>>
enter :41500
we have  1.66  == 25000
we have  1.65 == 10000
we have  1.3 == 5000
we have  1.5 == 1000
we have 1.0 == 500
>>>
```

ئه مانه بريتى بوون له شيكارى كۆمه ڵێك له پرسياره كانى راهێنان جا ئه وانه ى تر خۆت شيكارى بكه !!